7 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1994, ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ # 235 (738)

Ազգ

Azg armenian daily

Բենզինի գինը կտրուկ բարձրացավ

ԵՐԵՎԱՆ, 6 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ՓԱՍՏ: Վերջին երկու օրերին Երեւանում կտրուկ բարձրացավ բենզինի գինը: Լցակայաններում բենզինի 1 լիտրի գինը 240-ից հասավ 400 դրամի: Եթե նախկինում բենզինի գնի փոփոխությունը հիմնականում պայմանավորված էր ամերիկյան դոլարի կամ ռուսական ռուբլու նկատմամբ դրամի կուրսի անկմամբ, ապա վերջին երկու օրերին տարադրամի փոխանակման կետերում նման փոփոխություն չի արձանագրվել, ու դրամը հիմնականում պահպանել է իր փոխարժեքը: Ավելին, տարադրամային բորսայում վերջին սակարկության ժամանակ նկատվել է դրամի կուրսի որոշակի աճ: Այնուամենայնիվ, բենզինի գինը շարունակում է բարձրանալ: Հաշվի առնելով դրա հետ կապված նոր անակնկալների առաջացումը, ՀՀ կառավարությունը պետական լցակայաններում վաճառքի է հանել մեծ քանակությամբ վառելանյութ:

Կավելանա թուրքմենական գազի ծավալը

ԵՐԵՎԱՆ, 6 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ՓԱՍՏ: Օրերս Թուրքմենստանի իշխանությունների հետ ստորագրված առեւտրատնտեսական պայմանագրի համաձայն, հաջորդ տարի կավելանա Հայաստանին հատկացվելիք թուրքմենական գազի ծավալը: Համաձայն ՀՀ կառավարության մամուլի ծառայության ղեկավար Վլադիմիր Մանուկյանի հաղորդման, նախատեսված է 1995 թ. Հայաստան առաքել 2 միլիարդ 200 միլիոն խմ գազ: Այդ հաշվարկով Հայաստանը այս տարվա 5 մլն. խմ-ի փոխարեն պետք է Թուրքմենստանից ստանա օրական մինչեւ 6 մլն. խմ գազ:

1988, ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 7

Այսօր Սպիտակի երկրաշարժի 6-րդ տարելիցն է

Մինչ այժմ 40,5 մլն. ամերիկյան դոլարի օգնություն աղետի գոտուն

Այսօր Հայաստանում նշվում է Սպիտակի երկրաշարժի զոհերի հիշատակի օրը: Վեց տարի առաջ 20-րդ դարի ամենաավերիչ տարերային աղետը 25 հազարից ավելի մարդկային կյանք խլեց: Փոքրիկ Հայաստանի համար զոհերի այդպիսի քանակը, ինչպես նաեւ հսկայական ավերածությունները, հաշմված եւ անտուն մարդիկ դժվար լրացվող կորուստ էր: Այդ օրը վշտի զգացմունքներ առաջացնելուց բացի, ստիպում էր երախտագիտությամբ հիշել աշխարհի տարբեր երկրների, եւ առաջին հերթին Ռուսաստանի ժողովուրդների, որոնք առաջին իսկ րոպեից օգնության ձեռք մեկնեցին տարերքից տուժած Հայաստանին: Ինչպես վկայում է պաշտոնական վիճակագրությունը, 1988 թ. դեկտեմբերից մինչ այսօր մոլորակի ամենատարբեր անկյուններից ՀՀ-ի բանկերն է փոխադրվել 40.5 մլն. ամերիկյան դոլարին համարժեք օգնություն աղետի գոտու համար: Անցած վեց տարում, բարեկամական պետությունների աջակցության եւ անմիջական մասնակցության շնորհիվ Հայաստանի տուժած շրջաններում կառուցվել է 3 մլն. քառակուսի մետր բնակմակերես (անհրաժեշտ 6,5 մլն. քմ.-ից), մի շարք տարբեր հիվանդանոց, դպրոց, մանկապարտեզ եւ մշակութակենցաղային այլ օբյեկտներ:

Սպիտակի երկրաշարժի 6-րդ տարելիցի կապակցությամբ, երեկ իր անկեղծ ցավակցությունները զոհվածների եւ տուժածների ընտանիքներին, Հայաստանի ողջ ժողովրդին հայտնեց Երեւանում Ռուսական Դաշնության դեսպանությունը: Այդ առիթով Ռուսաստանի Դաշնության դեսպանատան տարածած հայտարարության մեջ մասնավորապես նշված է, որ Ռուսաստանը եղել է հայ ժողովրդին այն սեւ օրերին օգնության եկած առաջին երկրների թվում: Նա առաջվա պես ձգտում է Հայաստանին ցուցաբերել անհրաժեշտ աջակցություն աղետի գոտու վերականգնման աշխատանքները շարունակելու, դրա հետեւանքները հաղթահարելու գործում: Դա է վկայում նաեւ այս օրերին Մոսկվայում ՌԴ Դաշնային ժողովի նախաձեռնությամբ անցկացվող Հայաստանի երկրաշարժի զոհերի եւ փրկարարական աշխատանքների մասնակիցների հիշատակին նվիրված միջազգային ակցիան, ասվում է հայտարարության մեջ:

«Խոնարհելով գլուխներս զոհվածների հիշատակի առաջ, հավատում ենք, որ շնորհիվ հայ ժողովրդի ջանքերի եւ համաշխարհային հանրության աջակցության, ավերված քաղաքներն ու գյուղերը վեր կհառնեն փլատակներից», ասվում է հայտարարության վերջում:

Ինչպես Ազգի թղթակցին հաղորդել են Հայաստանի նախարարների խորհրդի մամուլի կենտրոնից, վաղը Հայաստանի կառավարության ղեկավար Հրանտ Բագրատյանը կայցելի երկրաշարժի գոտի զոհերի հիշատակը հարգելու, ինչպես նաեւ տարածաշրջանում վերականգնողական աշխատանքների հետ կապված մի շարք կարեւոր հարցեր քննարկելու նպատակով:

[illegible]

Մոսկվա. Միջազգային սիմպոզիում Սպիտակի երկրաշարժի հարցով

Երեկ մերձմոսկովյան «Լեսնիյե դալի» պանսիոնատում բացվեց Սպիտակի երկրաշարժին նվիրված միջազգային սիմպոզիումը: «Հայաստանը միայնակ չի կարող վերացնել երկրաշարժի հետեւանքները: Հայերը մեղավոր չեն, որ փլուզվել է ԽՍՀՄ-ը, եւ տուժածների միայն 40 տոկոսն է նոր բնակարան ստացել», ասաց ՌԴ պետդումայի պատգամավոր Վ. Գուսկովը: ՌԴ դաշնության խորհրդի նախագահ Վ. Շումեյկոյի եւ Պետդումայի նախագահ Ի. Ռիբկինի նախատեսված ելույթները չկայացան: Դաշնության խորհրդի անունից հավաքվածներին դիմեց խորհրդի փոխնախագահ Վալերիան Վիկտորովը, իսկ Պետդումայի անունից՝ փոխնախագահ Ա. Չիլինգարովը: Այնուհետեւ համագումարից ելույթ ունեցավ ՀՀ ԳԽ նախագահ Բ. Արարքցյանը: Նա երախտագիտություն հայտնեց աղետից հետո Հայաստանին օգնության ձեռք մեկնած բոլոր երկրներին ու անհատներին, մասնավորապես նախկին ԽՍՀՄ վարչապետ, դահլիճում ներկա Նիկոլայ Ռիժկովին: Բ. Արարքցյանն ընդգծեց, որ եթե չլիներ Հայաստանի շրջափակումը, աղետի գոտին այսօր բոլորովին այլ տեսք կունենար: Ն. Ռիժկովն իր ելույթում հայտարարեց, որ կյանքում երկու խոշոր ողբերգություն է ապրել՝ Չեռնոբիլն ու Հայաստանը: «Երբ 1986 թ. Չեռնոբիլից հետո մեզ ոչ ոք չօգնեց, ապա 88-ի երկրաշարժից հետո 54 երկիր օգնության հասավ: Ցավալի է, որ հենց հայկական ողբերգությունը սկիզբ դրեց աշխարհին դեմքով շրջվել դեպի ԽՍՀՄ-ը», ասաց նա: Ն. Ռիժկովն առաջարկեց ստեղծել Հայաստանի վերականգնման միջազգային համակարգիչ մարմին եւ այդ հարցը հասցնել բարձրացնել ՄԱԿ-ում: Վաղը սիմպոզիումը կշարունակի իր աշխատանքները:

ԵԱՀԽ ԳԱԳԱԹԱԺՈՂՈՎ

Բուդապեշտ. Տեր-Պետրոսյանի ելույթը խուճապ առաջացրեց ադրբեջանցիների մոտ

Հայաստանի նախագահը գագաթաժողովից պահանջում է գնահատական տալ Ադրբեջանի պետական ահաբեկչությանը

ԱՐՄԵՆ ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆ

Հատուկ թղթակից, Բուդապեշտ

Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի ելույթը ԵԱՀԽ բուդապեշտյան վեհաժողովում դեկտեմբերի 5-ի ուշ երեկոյան բառիս բուն իմաստով ցնցեց ամբողջ դահլիճը: Մինչ դրան նախորդած ելույթներն ավելի շատ այլ էին, ընկնում ընդհանուր բնույթի ձեւակերպումներում: Հայաստանի նախագահը հանդես եկավ հստակ հայտարարությամբ, ինչն, առանց չափազանցության, խուճապ առաջացրեց Ադրբեջանի պատվիրակության շարքերում եւ մեծ հետաքրքրություն ամբողջ դահլիճում: Նախ նշելով խաղաղարար նախաձեռնության ակտիվացումը եւ գնահատելով ներկա հրադադարը, որպես խիստ նշանակալի վերջնական խաղաղության հասնելու համար, Լեւոն Տեր-Պետրոսյանն ընդգծեց նաեւ, թե համաձայնություն է ձեռք բերվել հրադադարը շարունակել մինչեւ խաղաղական մեծ համաձայնագրի ստորագրումը: Սակայն այդքան լավատեսական սկսված ելույթի հաջորդ հատվածը ցնցող էր դահլիճի համար: Նախագահը հայտարարեց, որ դեկտեմբերի 3-ին եւս մեկ անգամ պայթեցվել է գետի երկաթուղային կամուրջը, որը Հայաստանը կապում է Վրաստանի եւ ընդհանրապես արտաքին աշխարհի հետ, եւ ոչ մի կասկած չկա, որ դա ադրբեջանական հատուկ ծառայությունների ձեռքի գործն է: Պրն. Տեր-Պետրոսյանը դա գնահատեց որպես Ադրբեջանի կողմից իրականացվող պետական ահաբեկչություն եւ հրադադարի խախտում, որը կարող է ի չիք դարձնել խաղաղարարների բոլոր ջանքերը: Ըստ նախագահի, Հայաստանն իրեն իրավունք է վերապահում դիմել համարժեք միջոցների, եւ շրջանում լարվածության ողջ պատասխանատվությունն ընկնում է ադրբեջանական կողմի վրա, քանի որ նման ագրեսիվ գործողություններն ուղղված են հանրապետության ազգային անվտանգության շահերին: «Հայաստանը պահանջում է, որ ԵԱՀԽ բուդապեշտյան գագաթաժողովը միանշանակորեն դատապարտի Ադրբեջանի պետական ահաբեկչությունն այս քայլի համար, որը կարող է լուրջ լարվածություն առաջացնել եւ խոչընդոտել խաղաղարար գործընթացները», ասաց նա իր ելույթում:

Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի ելույթից անմիջապես հետո նախագահ Հեյդար Ալիեւը, որը չէր էլ մտածում բարձրանալ իր ամբիոնը, խոսելով մեր հարցերին, ասաց, որ ինքը զարմացած եւ ցնցված է Տեր-Պետրոսյանի ելույթից, քանի որ ընդհանրապես առաջին անգամ է լսում կամրջի պայթեցման մասին:

Տես # էջ 3

Բուդապեշտում Չիլլերը ճոճում է Ղարաբաղյան հարցը

Ըստ երեւույթին թուրքիական ճակատում կրած դիվանագիտական անհաջողությունն Անկարան մտադիր է փոխհատուցել ավելի ակտիվ մի ջանասիրությամբ ղարաբաղյան հարցերին: Համենայն դեպս, այս մասին են վկայում ԵԱՀԽ-ի ներքին կան գագաթաժողովին մասնակցելու նպատակով Բուդապեշտ ժամանած Թանսու Չիլլերի հայտարարությունները: Բուդապեշտյան գագաթաժողովի շրջանակներում չորս պետությունների ղեկավարների հետ ունեցած հանդիպումների ժամանակ նա հիմնականում շոշափել է երկու հարց. հայ-ադրբեջանական հակամարտության գոտի ուղարկվելիք խաղաղարար ուժերի կազմի եւ Թուրքիայի եվրոպական ընդհանուր մաքսային տարածք ընդունման հարցերը:

Տես # էջ 3

ՂԱՐԱԲԱՂ

Ադրբեջանը զինված ջոկատներ է ուղարկում Գրոզնի

ՎԱՀՐԱՄ ԱՂԱՋԱՆՅԱՆ

Հատուկ թղթակից, Ստեփանակերտ

Ղարաբաղյան ռազմաճակատներում պահպանվում է հարաբերական անդորր, որը երկարատեւ ընդմիջումներով խախտվում է հակառակ կողմի կարճատեւ գնդակոծումներով: Ռազմական հետախուզությունը հայտնում է, որ չնայած ճակատային գծի լուրջ փոփոխություններ չեն գրանցվել, սակայն վերջերս ադրբեջանական հրամանատարությունը զգալի ուժեր է կենտրոնացրել Լեռնային Ղարաբաղի տարբեր ռազմաճակատներում, հատկապես արեւելյան եւ հարավարեւելյան ուղղությամբ: Մեկնաբանելով ներկա իրավիճակը, Լեռնային Ղարաբաղի Գերագույն խորհրդի փոխնախագահ Գեորգի Պետրոսյանը նշեց, որ ռազմաճակատներում ստեղծված իրադրությունը կարելի է բնութագրել որպես անորոշ վիճակ, եւ չի բացառում, որ մարտական գործողությունները կվերսկսվեն նոր ուժգնությամբ: Պետրոսյանի կարծիքով, Ադրբեջանը հակված է հրաժարվել իր բանակցային հնարավոր դիրքերից, ինչի մասին վկայում են ինչպես պաշտոնական Բաքվի հնչեցրած կարծիքները վերջին շրջանում, այնպես էլ ադրբեջանական խորհրդարանի ներկայացուցիչների սպառնալիքները Շուշիի եւ Լաչինի

Տես # էջ 3

■ ԱՄՆ-ի կոնգրեսում հանրապետականների մեծամասնությունը [illegible] Թուրքիայի հանդեպ, հայտարարում է «Վաշինգտոն Թայմզ» թերթը դեկտեմբերի 5-ին: Կոնգրեսական Քրիստոֆեր Սմիթը [illegible] օրերս [illegible], [illegible] Հայաստանի [illegible], որը «[illegible] է [illegible] ժողովրդավարության [illegible] այդ երկիր»: Կոնգրեսական Սմիթը, որը [illegible] կառավարության [illegible] [illegible] է [illegible] ԱՄՆ-ի [illegible] օգնությունը Թուրքիային: «Մենք չպետք է ֆինանսավորենք մի վարչակարգ, որը [illegible] է [illegible] մարդու իրավունքները»: Թերթը նշում է, որ մեկ շաբաթ առաջ [illegible] ֆինանսական կոմիտեի նախագահ Ալֆոնս Դ'Ամատոն ԱՄՆ-ի եւ Թուրքիայի հարաբերությունների [illegible] [illegible] Հայաստանի [illegible] [illegible] պատասխանատվությանը:

ԱՅՑ

Բաբկեն Արարքցյանը մեկնում է Կիպրոս

ՅՈՐՁ ՏԵՐ-ԲԱՐՍԵՂՅԱՆ

Մնայուն թղթակից, Նիկոսիա

Այսօր երեկոյան Կիպրոսի խորհրդարանի նախագահ Ալեքսիս Գալանոսի հրավերով պաշտոնական այցով Լառնակա կժամանի ՀՀ խորհրդարանի նախագահ Բաբկեն Արարքցյանը, խորհրդարանական պատվիրակության ուղեկցությամբ, որին Աթենքից կմիանա Հունաստանում ՀՀ դեսպան Արման Կիրակոսյանը: Բաբկեն Արարքցյանի կեցության ընթացքում նրան խոստացված են բազմաթիվ հանդիպումներ եւ տեսակցություններ, այդ թվում Կիպրոսի Հանրապետության նախագահի, խորհրդարանի նախագահի, արտգործնախարարի, կիպրական մի շարք կուսակցությունների, թուրքական արշավանքի զոհերի միության ներկայացուցիչների, ինչպես նաեւ հայ համայնքի եւ ՀԲԸ միության Մելքոնյան կրթական հաստատության աշակերտության հետ: Նախագահ Բաբկեն Արարքցյանը Նիկոսիա եւ Լառնակա քաղաքներից բացի կայցելի նաեւ Պաֆոս: Նախատեսվում է նրա ելույթը Կիպրոսի խորհրդարանում: Պատվիրակությունը Երեւան կվերադառնա կիրակի:

ՆԵՐՔԻՆ ԿՅԱՆՔ

Եղեգնաձոր. Մոլեռանդ կրոնականն այրեց 5-րդ դարի եկեղեցին

ԵՐԵՎԱՆ, 6 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ՓԱՍՏ: Ներկա ֆինանսական սուղ կացությունը մեզ թույլ չի տալիս լիարժեք իրագործել հանրապետության տարածքում գտնվող 30 հազար պատմական հուշարձանների պահպանությունը, հայտնեց հուշարձանների պահպանության վարչության գլխավոր մասնագետ Վոլոդյա Թումասյանը: Այդ նպատակով հուշարձաններում [illegible] ստացված են 21 [illegible], իսկ «[illegible]» [illegible] 13 [illegible] են կամ [illegible]:

«Հոգեւոր [illegible] [illegible] նրանց է վստահված [illegible] հուշարձանների պահպանությունը: Սակայն, ինչպես [illegible] հուշարձանների պահպանության [illegible] աշխատակիցները, վերջերս [illegible] եկեղեցու [illegible] այրել է [illegible] 5-րդ դարի եկեղեցին, որը գտնվում է Եղեգնաձորի շրջանի [illegible] գյուղում: Նրա համար [illegible] է [illegible]: Շրջանային դատախազությունը [illegible] է [illegible], իսկ նրա [illegible] [illegible] [illegible] եկեղեցին:

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ **տեղական**

ԱՆԴՐԱԴԱՐՁ

Քանի՞ անգամ է փոխհատուցվել գների բարձրացումը

Ժամանակին «Նոյյան տապանի» փորձագետները հաշվարկել էին, որ ընտանիքների սպառողական ընդհանուր ծախսերի ընդամենը 3,5 տոկոսը կազմող հացի գների տասնմեկապատիկ բարձրացումը ուղղակի, ածանցյալ եւ կողմնակի բազմաթիվ հետեւանքների պատճառով կհանգեցնի այն բանին, որ այդ սպառողական բյուջեի մեծությունը գրեթե կկրկնապատկվի: Դրան համապատասխան էլ կանխատեսվում էր սպառողական գների ընդհանուր ինդեքսի աճը (մոտ 100 տոկոսով): Թվում էր, կառավարությունը եւս հանգել է նույն եզրակացության. երբ փոխհատուցման հավելավճարի մեծությունը (930 դրամ) համեմատենք նոյեմբերի սկզբի բնակչության շնչին ընկնող եկամուտներին (1190 դրամ), ապա բնակչության եկամուտների աճը (80 տոկոսով) բավականին համոզիչ է, եւ, ընդհանուր առմամբ, թվում է, ծածկում է բնակչության բոլոր ծախսերը: Սակայն ինդեքսավորելով աշխատավարձի, թոշակների եւ նպաստների նվազագույն դրույքաչափերը եւ վերահաշվարկման սանդղակն օգտագործելով [illegible] եկամուտներ ստացող բնակչության մյուս խմբերի համար՝ կառավարությունը իրականում վերոհիշյալ ծախսերը 930 դրամի չափով փոխհատուցել է միայն բնակչության երկու խմբի՝ թոշակառուներին եւ բյուջետային կազմակերպությունների աշխատողներին: Մինչեւ 16 տարեկան երեխաները, որոնք ներկայումս կազմում են բնակչության 25 տոկոսը (հիմք ունենալով երեք երեխա ունեցող ընտանիքի վարկածը), այդ հավելավճարը ստացել են միջինը մոտավորապես 350 դրամի չափով: Բուհերի, տեխնիկումների եւ պրոֆտեխուսումնարանների ուսանողներին, որոնք կազմում են բնակչության մոտավորապես 5 տոկոսը, նախատեսվում էր հավելավճար տալ մոտավորապես 700 դրամի չափով: Երբ նկատի առնենք նաեւ գործազուրկների եւ միայնակ մայրերի համար նախատեսված հավելավճարի համեմատաբար համեստ չափը (700 դրամ), ինչպես նաեւ այն փաստը, որ նախագահական հրամանագրի շրջանակներից դուրս են մնացել բազմաթիվ մարդիկ, որոնք աշխատում են տնտեսավարական ձեռնարկություններում եւ մասնավոր հատվածում, ապա, ընդհանուր առմամբ, ստացվում է, որ հանրապետության յուրաքանչյուր բնակչին բաժին հասնող փոխհատուցման հավելավճարի միջին չափը կկազմի ընդամենը 460 դրամ, այսինքն՝ սպառողական գների 100 տոկոս աճի դիմաց նախատեսվում է բնակչության մեկ շնչի եկամուտների՝ այդ ծախսերը փոխհատուցող աճ միայն 40 տոկոսով: Հատուկ [illegible] է պահանջում վերոհիշյալ հրամանագրի հետեւանքով բյուջետային կազմակերպությունների աշխատողների վճարման տարբերակվածության կտրուկ կրճատման հարցը: Բյուջետային աշխատողների առավելագույն եւ նվազագույն աշխատավարձերի միջեւ տարբերությունը այս տարվա ապրիլին 6-7 անգամից իջել է 1,2-2 անգամի, իսկ ըստ հիվ այս հրամանագրի կկրճատվի մինչեւ 15-20 տոկոս: Գուցե եւ սա արդարացի է բոլորի համար գոյատեւման հավասար պայմաններ ստեղծելու առումով, սակայն դժվար թե դա նպաստավոր լինի աշխատանքի օգտագործման ընդհանուր արդյունավետության բարձրացումը խթանելու գործում:

Ե.Տ

«Հայաստանում ժամանակի ու բանի նոր գրանցում սկսվեց 1988 թ. դեկտեմբերի 7-ից», այսպես գրեցին 1989-ին Սերգեյ Բաբլումյանն ու Արծվին Բախչինյանը Մոսկվայում լույս տեսած «Հայաստան. ողբերգական դեկտեմբեր» գրքում:

«Աղետի գոտի» ոչ այնքան քաղաքական հասկացությունը վեց տարեգրքի նման պատռեց նոր ժամանակի շիրայքները մասմ երկրի մեջ: Այսօր արդեն երկրաշարժի զոհերի մասին աշխատում ենք բարձրաձայն չխոսել զանազան առյաններում: Դրա փոխարեն՝ լիովին միլիոնը հասկացվել է սոցիալական, 4,3-ը արտադրական ոլորտներին:

Այս տարի նախատեսվում է շահագործման հանձնել 137,8 հազ. քառակուսի մետր բնակտարածություն աղետի գոտում, ինչպես նաեւ 1000 աշակերտի համար նախատեսված դպրոցներ, 100 երեխայի մանկապարտեզներ, մի հերթափոխում 200 այցելու ընդունող պոլիկլինիկաներ:

«Հայաստան» համահայկական հիմնադրամի միջոցներով տարեսկզբից աղետի գոտում կառուցվել եւ շահագործման է հանձնվել 9 մենատուն Սպիտակում, 18 բնակելի շենք (220 բնակարան Գյումրիում եւ Վանաձորում):

1988. ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 7

Ինչքան ջրեր պիտի հոսեն, մինչեւ աղետի գոտին չեն գոտի դառնա

կամ մասնակիորեն ավերված 21 քաղաք եւ շրջկենտրոն, 324 գյուղ, 530 հազար անօթեւան (ավերվել է երկրի բնակֆոնդի մոտ 20 տոկոսը), մի քանի հարյուր ավերյալ հանրակրթական դպրոց, առողջապահական, մշակութային հիմնարկներ, 2000-ից ավելի առեւտրական սննդի եւ կենցաղ սպասարկման օբյեկտ, դադարել է գործել ավելի քան 230 արդյունաբերական ձեռնարկություն, շուրջ 1,5 հազար արդյունաբերական համալիրի շուրջ 1,5 օբյեկտ: Ժողովրդական տնտեսությանը հասցված ընդհանուր վնասը կազմում է 6 մլրդ. դոլար (Ռոզբրանական, մարդկային աղետի մասին թվերով ու փաստերով չես խոսի):

Աղետի գոտու վերականգնման աշխատանքների համար, ըստ ՀՀ կառավարության քաղաքաշինության եւ աղետի գոտու հարցերի վարչության տվյալների, Միջազգային բանկը տրամադրել է 28,6 մլն. ամերիկյան դոլար (այս տարի կառավարության արդեն տրամադրվել է 5 միլիոնը): Բացի այդ, բյուջեով կարգավորվում է կատարվել 24,8 մլն. դոլարի չափով, որից 16,5

Մինչեւ տարեվերջ աղետի գոտու բնակիչների համար հիմնադրամի միջոցներով կկառուցվեն եւս 41 բնակելի շենք եւ 15 մենատուն Սպիտակում: Գյումրիում կառուցվող մեկ դպրոց, տեղի քաղաքային իշխանությունների խնդրանքով, ներքին նախագծային փոփոխություններով հանդերձ, հիմնադրամը կիրականացնի որպես մանկավարժական ինստիտուտի շենք:

Հանրապետության առանձին նախարարություններ (մասնավորապես, աշխատանքի եւ սոցիալական ապահովության, առողջապահության) համագործակցելով բարեգործական եւ միջազգային կազմակերպությունների հետ, ծրագրեր են իրագործում աղետի գոտու բնակչության համար:

Բայց քանի դեռ կա 88-ի դեկտեմբերի 7-ին անօթեւան դարձած, առողջությունը խաթարված, հաշմված կամ հարազատին կորցրած մեկ մարդ, աղետի գոտին աղետի գոտի էլ կմնա...

Ռ. Խ.

ՎԻՃԱԿԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

Արտադրության նվազում ԱՊՀ-ում, բացի Հայաստանից

ՄՈՍԿՎԱ, 6 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ՓԱՍՏ: «Փաստ»-ի սեփական թղթակիցը Մոսկվայից տեղեկացնում է, որ ներկայացված այստեղ հրապարակված տվյալների համաձայն, Անկախ Պետությունների Համագործակցության անդամ երկրներում այս տարվա առաջին տասն ամիսների ընթացքում արտադրությունը 24,6 տոկոսով նվազել է: ԱՊՀ վիճակագրական հանձնաժողովը հայտնել է, որ Համագործակցության անդամ տասներկու պետությունների շարքում անցյալ տարվա ցուցանիշների համեմատությամբ միայն Հայաստանի Հանրապետությունում է արձանագրվել արտադրության աճ, որը կազմել է 1,1 տոկոս: Ամենամեծ անկումը Մոլդովայում է, որ տնտեսության անկումը կազմել է 29,7 տոկոս: Ռուսաստանում արտադրությունը նվազել է 22,4 տոկոսով: Վրաստանի, Տաջիկստանի եւ Թուրքմենիայի վերաբերյալ տվյալներ չեն բերվել: Հոկտեմբերին տարադրամի փոխարժեքի ամենամեծ թռիչքն արձանագրվել է Վրաստանում՝ 36,3 տոկոս: Ամենացածր ցուցանիշը՝ 3,4 տոկոս, արձանագրվել է Թուրքմենիայում:

ՀԱՐՑՈՒՄ

Ազատությո՞ւն, թե փող...

«Ժ-Ա» հետազոտական ծառայության նոյեմբերի սկզբին կատարված հարցման արդյունքում հետաքրքիր տվյալներ ստացվեցին հասարակական գիտակցության մեջ: Հարցման է ենթարկվել 648 մարդ [illegible] (ընտրանքով նախատեսված 700-ից) եւ 32 փորձագետ: [illegible] բարձր (հիմնական խմբի 64,8 տոկոսը եւ փորձագետների 36,1 տոկոսը), սակայն [illegible] 30,2 տոկոս եւ 17,3 տոկոս: [illegible] ցանկություն է հայտնում հարցման ենթարկվածների գերակշիռ մասը (հիմնական խմբի 77,6 տոկոսը, փորձագետների 86,4 տոկոսը), բայց նրանց մոտավորապես միայն կեսն է այդ ցանկությունը կապում Հայաստանի ներկա քաղաքական եւ սոցիալ-տնտեսական վերափոխումների հետ (հիմնական խմբի 38,1 տոկոսը եւ փորձագետների 43,2 տոկոսը).

Եւ, այնուամենայնիվ, այն հարցին, թե «երբ ստիպված լինեմ ընտրություն անել Ձեր կենսամակարդակի բարձրացման եւ ձեռք բերված ազատությունների ու իրավունքների միջեւ, ո՞րը կնախընտրեք», հարցման ենթարկված հիմնական խմբից «ձեռք բերված ազատությունների ու իրավունքները» նախընտրել է 39,9 տոկոսը, փորձագետների խմբից՝ 51,1 տոկոսը: Ուրեմն ի՞նչ... հասարակությունը նախընտրում է ազատ լինել, բայց աղքա՞տ... Կարծում ենք, ոչ: [illegible] հարցման ենթարկվածների 26,2 տոկոսը նախընտրում է եւ կենսամակարդակի բարձրացումը եւ ազատություններն ու իրավունքները («կլինի փող, կլինի եւ ազատությո՞ւն...»): Կարծում ենք, որ հենց այս «աղքատ» [illegible] հետ մեկ [illegible]:

ԱՆՑՈՒԴԱՐՁ

Ըստ սեփականաշնորհման պետհանձնաժողովի կառավարությունը խոչընդոտում է սեփականաշնորհումը

Հայաստանի Հանրապետության սեփականաշնորհման եւ ապապետականացման պետական հանձնաժողովը երեկ, դեկտեմբերի 6-ին, հանդես եկավ հայտարարությամբ եւ Հայաստանի կառավարությանը մեղադրեց սեփականաշնորհման գործընթացը խոչընդոտելու, սեփականաշնորհման եւ ապապետականացման ամբողջ ծրագրի կատարումը վտանգելու մեջ: «Բազմիցս հավաստիացնելով (հանդերձ) տնտեսական բարեփոխումների ծրագրին իր նվիրվածության մասին, կարդում ենք հայտարարության մեջ, հանրապետության կառավարությունը գործնականում խոչընդոտում է սեփականաշնորհման գործընթացին, վտանգելով սեփականաշնորհման եւ ապապետականացման ընդունված ծրագրի կատարումը»: Այսուհանդերձ, մեր կողմից չենք կարող տարակուսանք չհայտնել հայտարարության լակոնիկության առթիվ: Մեր կարծիքով, սեփականաշնորհման եւ ապապետականացման նման կարեւորագույն հարցի շուրջ, մանավանդ երբ այն խոչընդոտվում եւ վտանգվում է, պետական հանձնաժողովը պետք էր բաց եւ բացված արտահայտվեր, որպեսզի հասարակությունը տեղյակ լիներ եւ ի վիճակի՝ ինքն իսկ կողմնորոշվելու: Գուցե հանձնաժողովն այդ բանը կանի հետագայո՞ւմ: Հուսանք:

Գործազուրկները փոխում են մասնագիտությունը

ԵՐԵՎԱՆ, 6 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ՓԱՍՏ: Ինչպես արդեն տեղեկացրել ենք, հանրապետության գործազուրկներին ՀՀ նախագահի հրամանագրով նախատեսված նպաստից բացի դեկտեմբերին հատկացվել է նաեւ 700 դրամ: Ըստ Երեւանի զբաղվածության կենտրոնի տնօրեն Ա. Սարգսյանի, հունվար ամսվա փոխհատուցման չափը կարող է փոփոխվել՝ կապված հնարավոր արժեզրկման եւ դրան հաջորդող ինդեքսացիայի հետ: Հարկ է նշել, որ փոխհատուցում է տրվելու միայն տվյալ պահին նպաստ ստացողներին, իսկ այն գործազուրկներին, որոնք անցյալում սահմանված ժամկետում նպաստ են ստացել (այժմ էլ կանգնած են հաշվառման, բայց նպաստ չեն ստանում) հիշյալ կենտրոնը որեւէ օգնություն չի տրամադրելու: Մեր այն մտահոգությանը, թե հատկացվող հավելումները կարող են ուշացումով վճարվելու բնակչությանն ու այդ ընթացքում արժեզրկվել, կենտրոնի տնօրենը պատասխանեց, որ «այդ գործն այժմ փայլուն է կատարվում»: Ա. Սարգսյանն ավելացրեց, որ կենտրոնը նպատակաուղղված գործունեություն է ծավալում աշխատունակ, բայց գործազուրկ մարդկանց աշխատանքի տեղավորելու համար եւ այդ առումով կարեւորեց մասնագիտական ուսուցման կազմակերպումը: Այն իրագործվում է քառակողմ համաձայնությամբ (զբաղվածության կենտրոն, գործազուրկ, մասնագետ, գործատու) եւ ավարտից հետո գործազուրկն անպայման աշխատանք է ստանում: Օրինակ, մետրոպոլիտենում շուրջ 20 գործազուրկ հմտանում է մեքենավարի մասնագիտության մեջ:

Դեսպանը բարձր գնահատեց լրագրող Լուսիկ Ղուկասյանին

ՄՈՍԿՎԱ, 6 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ՓԱՍՏ: Ռուսաստանում Թուրքիայի արտակարգ եւ լիազոր դեսպան Ալբան Քամելը երեկ պաշտոնական հրավեր է ուղարկել Մոսկվայում «Փաստ»-ի սեփական թղթակից Լուսիկ Ղուկասյանին՝ ներկա գտնվելու դեկտեմբերի 15-ին կայանալիք իր հրաժեշտի արարողությանը, որին հրավիրված են ՌԴ մայրաքաղաքում հավատարմագրված դիվանագիտական ներկայացուցիչներն ու Ռուսաստանի իշխանության պաշտոնյաները: Մինչ այդ, այս ամսվա սկզբին Ա. Քամելն իր առանձնատանը ճաշկերույթ է կազմակերպել հայ լրագրողի պատվին: Դրա ընթացքում դեսպանը շնորհակալություն է հայտնել Լուսիկ Ղուկասյանին հայ-թուրքական հարաբերությունների լուսավորման [illegible] եւ Անկարայում հարցազրույցների «մասնագիտական տեսանկյունից մի հոյակապ շարք պատրաստելու ու հայկական «Ազգ» օրաթերթում հրապարակելու համար»: Դեսպանը հույս է հայտնել, որ իր հաջորդը եւս կկարողանա գործնական կապեր պահպանել հայ լրագրողների հետ՝ նպաստելու երկու հարեւան երկրների հարաբերությունների բարելավմանը:

ՀԱՄԱՌՈՏ

Հայերը դուրս են գալիս Չեչնիայից

ՄՈՍԿՎԱ, 5 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ՓԱՍՏ: Ռուսաստանի Դաշնությունում Հայաստանի արտակարգ եւ լիազոր դեսպան Յուրի Մկրտումյանը տեղեկացրել է, որ Չեչնիայից փախած տասներկու հայեր արդեն դիմել են դեսպանատուն օգնության խնդրանքով: Պրն. Մկրտումյանի խոսքերով, այս ուղղությամբ համապատասխան աշխատանք է տարվում Ռուսաստանի միգրացիոն ծառայության հետ համատեղ: Դեսպանը նշել է, որ համապատասխան միջոցների եւ իրավական դաշտի բացակայությունը փաստացիորեն անհնար է դարձնում իրենց գործունեությունն այս ասպարեզում: Երբ անգամ այդ մարդիկ, որ հիմնականում Չեչնիա են տեղափոխվել Ադրբեջանից, ցանկություն հայտնեն գալ Հայաստան, պարզ չէ, թե ինչ ճանապարհով ու ինչ միջոցներով դա հնարավոր կլինի անել:

Դատախազին կրկին մերժում են

ԵՐԵՎԱՆ, 6 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ՓԱՍՏ: ՀՀ գլխավոր դատախազը դիմել է ԳԽ նախագահություն, խնդրելով արտոնել քրեական գործի հարուցումը Արտաշատի ընտրատարածքի պատգամավոր Պավել Գյուրջյանի դեմ: Ինչպես նման մի շարք այլ դեպքերում, այս անգամ եւս Ա. Գեւորգյանը մերժում է ստացել:

■ **Այս ձմեռը նախորդից ավելի ցուրտ կլինի:** Այս ձմեռը համեմատած նախորդի հետ 2,5 աստիճանով ավելի ցուրտ կլինի, «Սնարի» թղթակցին ասաց Հիդրոօդերեւութաբանական կենտրոնի պետ Ալբերտ Թորոսյանը: Սակայն անհրաժեշտ է հաշվի առնել, որ անցած ձմեռը 1,5 աստիճանով ավելի տաք էր միջին երկարամյա ցուցանիշներից: Երկարաժամկետ եւ սեզոնային կանխագուշակումները, որոնք ստացվել են Հայաստանում, Ռուսաստանի հիդրոօդերեւութաբանական կենտրոնից, վկայում են այդ մասին: Այս ձմեռը մոտավորապես 1 աստիճանով ցուրտ կլինի նորմայից: Դեկտեմբերի առաջին օրերը հաստատում են այդ: Վերջին օրերին երեւանում միջին ջերմաստիճանը 6-7 աստիճանով ցածր է բազմամյա միջին ցուցանիշներից:

ՍՆԱՐԲ

ՌԱՄԿԱՎԱՐ ԱԶԱՏԱԿԱՆ ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակության Դ տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ՝
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետության 47
ֆաքս 562941, AT&T (7 8852) 151005
Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
ՅՈՒԼԵՏ ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ / 529221
Տնօրեն
ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍԵԱՆ / 562863
A STYLE համակարգչային ծառայություն / 581841
Apple Macintosh համակարգչային շարվածքը «Ազգ» թերթի
Azg armenian daily
LIBERAL DEMOCRATIC NEWSPAPER
Editor
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

digitised by A.R.A.R.@

Ազգ

ՂԱՐԱԲԱՂԻ ՀԱՐՑ

ԼՂՀ-ն պետք է գոյություն ունենա

ԽԱՐԿՈՎ, 6 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ՍՆԱՐՓ: Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետությունը պետք է գոյություն ունենա, այս միտքը կարմիր թելի պես անցնում էր դեկտեմբերի 2-5-ը Խարկովում կայացած միջազգային կոնֆերանսին մասնակցած բոլոր հռետորների ելույթներում: Ուկրաինայի հասարակական կազմակերպությունների նախաձեռնությամբ կազմակերպված այդ կոնֆերանսը՝ «Մարդու իրավունքների պաշտպանությունը ազգամիջյան հարաբերություններում Ուկրաինայում եւ Արեւելյան Եվրոպայի հետկոմունիստական երկրներում» թեմայով, մեծ հետաքրքրություն էր առաջացրել: Դրան մասնակցեցին ԱՄՆ-ի, Ուկրաինայի, Հունգարիայի, Էստոնիայի, Բելառուսի եւ մի շարք այլ երկրների, ինչպես նաեւ ԼՂՀ-ի ներկայացուցիչները:

Ներկաներն առանձնահատուկ ուշադրությամբ լսեցին ԼՂՀ-ի ներկայացուցիչ, «Հելսինկյան նախաձեռնություն-92»-ի Լեռնային Ղարաբաղի կոմիտեի կոորդինատոր Կարեն Օհանջանյանի ելույթը՝ նվիրված ազգային ինքնորոշման իրավունքի եւ ազգամիջյան բախումների հիմնահարցերին:

Ադրբեջանը զինված ջոկատներ է ուղարկում Գրոզնի

Սկիզբը էջ 1

վերագրավման համար եւ հարեւան հանրապետության լրատվական միջոցներով օրեցօր անցկացվող հակահայկական քարոզչությունը: Այս կանխագուշակումների օգտին է խոսում նաեւ ադրբեջանական ղեկավարության ակնհայտ ձգտումը՝ քաղաքականացնել նավթային պայմանագիրը, որից ստացված շահույթը անխուսափելիորեն կօգտագործվի ադրբեջանական բանակի համալրման եւ հարձակողական ստորաբաժանումների արդիականացման նպատակով:

Ստեփանակերտի քաղաքական դիտորդների կարծիքով առայժմ դժվար է կանխագուշակել, թե ինչպես կզարգանան իրադարձությունները հակամարտության գոտում: Բոլոր դեպքերում, ամեն ինչ կպարզվի Բուդապեշտում ընթացող բանակցությունների ավարտից հետո, որտեղ հակամարտ կողմերը Ռուսաստանի եւ ԵԱՀԽ-ի միջնորդությամբ կարծես թե պատրաստվում են ստորագրել Լեռնային Ղարաբաղում կրակի մշտական դադարեցման համաձայնագիր, որի հիման վրա հնարավոր կդառնա անցնել հիմնախնդրի համապարփակ կարգավորմանը:

Դիտորդները, սակայն, առանձնակի սպասելիքներ չունեն այդ հանդիպումից, հիշելով միջնորդ կողմերի դիրքորոշումների օրըստօրե ուժեղացող բեւեռացումը:

Մինչդեռ, ինչպես տեղեկացրին ԼՂՀ ազգային հետախուզության ծառայությունում, ըստ ռադիոհետախուզության տվյալների, դեկտեմբերի 6-ին ադրբեջանական բանակի հատուկ նշանակության մեկ գումարտակ՝ մոտ 250 զինվոր, հրամանատարության կարգադրությամբ հանվել է Աղդամի ռազմաճակատից, տեղափոխվել Բաքու, այնտեղից Չեչնիա Ջոհար Դուդաեւի կառավարությանը օգնության ուղարկվելու համար: Ստեփանակերտի լավատեղյակ աղբյուրների վկայությամբ Գրոզնի զինված ուժեր ուղարկելու որոշումն ընդունվել է ադրբեջանական հոգեւոր առաջնորդության ճնշման ներքո, որը արձագանքել է «ջիհադ» հայտարարելու Դուդաեւի կոչին: Նույն տվյալների, չի բացառվում եւ չեչենական հանրապետությունում իրադրության սրման հետեւանքով ադրբեջանական հատուկ նշանակության եւս 2 ստորաբաժանում՝ մոտ 400 զինվոր, հանվեն Մարտակերտի, Աղդամի եւ Ֆիզուլու ռազմաճակատներից եւ ուղարկվեն Հյուսիսային Կովկաս:

ԼՂՀ լրատվության եւ մամուլի պետ[illegible] ղեկավարության խնդրանքով Ստեփանակերտում «Ազգ»-ի ներկայացուցիչը այս լրատվությունը տրամադրեց նաեւ Հայաստանի, Ռուսաստանի եւ այլ գործակալություններին:

Սկիզբը էջ 1

«Ես այսօր առանձնազրույց եմ ունեցել Հայաստանի նախագահի հետ, նա այդ մասին ինձ ոչինչ չի ասել, եւ ինձ համար դա շատ անսպասելի էր: Բացի այդ, դեպքը տեղի է ունեցել Վրաստանի տարածքում, եւ ես չեմ հասկանում, թե մենք ինչու պետք է պատասխանատու լինենք Վրաստանում ապրող հազարավոր ադրբեջանցիների համար», ասաց Հեյդար Ալիեւը: Պատասխանելով մեր հարցին, թե բացառվու՞մ է արդյոք Ադրբեջանի կողմից դյունքում Ադրբեջանը կորցրել է վեց շրջան, ավելի 20 հազար զոհ, ունի մեկ միլիոն փախստական, ավերվել է 500 բնակավայր եւ այլն: Նա հայտարարեց նաեւ, թե Ադրբեջանը պատրաստ է Ղարաբաղի հայ բնակչության անվտանգության երաշխիքներ տալ եւ ընձեռել Ղարաբաղի կարգավիճակը, սակայն պայմանով, որ հայկական զորքերը դուրս բերվեն Ադրբեջանի տարածքից, պահպանվի Ադրբեջանի տարածքային ամբողջականությունը եւ այլն: Մի խոսքով, նախա-

ԵԱՀԽ ԳԱԳԱԹԱԺՈՂՈՎ

Բուդապեշտ. Տեր-Պետրոսյանի ելույթը խուճապ առաջացրեց ադրբեջանցիների մոտ

Լեռնային Ղարաբաղի անկախության ճանաչումը, պրն. Ալիեւը պատասխանեց. «Ղարաբաղն Ադրբեջանի մասն է, Ղարաբաղի կարգավիճակն, իհարկե, չպետք է լինի այնպիսին, ինչպիսին նախկինում էր, եւ պետք է համապատասխանի ներկա պահին ու բոլոր կողմերի համար ընդունելի լինի: Եւ երբ ես հիմա ասեմ, թե ինչպիսին եմ տեսնում Ղարաբաղի ապագա կարգավիճակը, ապա դա կարող է ազդել բանակցությունների հետագա ընթացքի վրա, ես լռում եմ»: Ի դեպ, նախագահ Տեր-Պետրոսյանն իր ելույթում հայտարարել է, թե վերջնական լուծումը կընդունվի ԵԱՀԽ Մինսկի կոնֆերանսում, որտեղ Լեռնային Ղարաբաղը կմասնակցի որպես լիիրավ կողմ: Ինչ վերաբերում է Հեյդար Ալիեւի ելույթին, որը տեղի ունեցավ երեկ առավոտյան, ապա Ադրբեջանի նախագահը, ըստ երեւույթին, հասցրել էր ուշքի գալ, թեեւ ելույթում, ըստ էության, ոչ մի նորություն չկար: Ինչպես միշտ, Ղարաբաղի հայ անջատողականների եւ Հայաստանի կողմից ագրեսիայի մասին, որի ար-

տեսվում է նաեւ, որ կընդունվի հատուկ բանաձեւ Լեռնային Ղարաբաղի վերաբերյալ, որի հիմնական կետերը նախօրոք համաձայնեցված են կողմերի հետ: Որոնք են դրանք. նախ ԵԱՀԽ-ն կունենա եռակողմ նախագահող (ակնհայտորեն խոսքը Ռուսաստանի մասին է, որը կլինի ԵԱՀԽ մշտական համանախագահ), եւ նոր միջազգային խաղաղարար ուժերը կարող են մտնել շրջան՝ միայն հակամարտող բոլոր կողմերի համաձայնությունից հետո: Խաղաղարար ուժերի կազմի եւ տոկոսային հարաբերության մասին որեւէ կոնկրետ որոշում չի նախատեսվել: Ընդունված է դրված առանձին մի փաստաթուղթ եւս, որը վերաբերում է խաղաղարար ուժերի տեղաբաշխմանը եւ լիազորություններին: Հիմնական խնդիրն այն է, որ նախագծի համաձայն մեխանիզմը պետք է աշխատի «կոնսենսուս-1» սկզբունքով, այլ կերպ ասած խաղաղարար ուժերը կարող են ռազմական գործողությունների դիմել, երբ նույնիսկ հակամարտող կողմերից մեկը դեմ է դրան...

ՎՐԱՍՏԱՆ

Ճանտուրիայի սպանության պատճառը նրա սկզբունքայնությունն էր

ԹԲԻԼԻՍԻ, 5 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ՓԱՍՏ: Դեկտեմբերի 1-ի առավոտյան ինքնաձիգներով զինված անհայտ անձինք կրակ են բացել Վրաստանի ազգային ժողովրդավարական կուսակցության նախագահ Գեորգի Ճանտուրիայի մեքենայի վրա այն պահին, երբ վերջինս ուղեւորվում էր իր գլխավորած կուսակցության համագումարի եզրափակիչ նիստին: Մահացել են եղել նաեւ նրա կինը Իրինա Սարիշվիլին եւ վարորդը: Ինչպես հաղորդեց Սնարք գործակալությունը, Իրինա Սարիշվիլին ծանր վիրավորումներից հետո ուշքի է եկել, իսկ Ճանտուրիան մահացել է հիվանդանոցի ճանապարհին: Հիշեցնենք, որ օրերս Թբիլիսիում գումարված կոնգրեսում Արեւելյան Եվրոպայի Քրիստոնեադեմոկրատական ինտերնացիոնալը Ճանտուրիային ընտրել էր կազմակերպության փոխնախագահ: Դեկտեմբերի 5-ին ազգային հեռուստատեսությամբ ելույթ ունեցավ Վրաստանի ղեկավար Էդուարդ Շեւարդնաձեն: Իր ելույթում նա ընդգծեց, որ հենց «ազգային ժողովրդավարական կուսակցության ղեկավար Գեորգի Ճանտուրիայի սկզբունքային դիրքորոշումը պատճառ դարձավ, որ նա բազմաթիվ թշնամիներ ունենա»: Այս Շեւարդնաձեն [illegible] կոչ արեց [illegible] եւ Վրաստանի ժողովրդի շահերին նվիրված [illegible]:

Գեորգի Ճանտուրիայի մահը, անկասկած, զգալի կորուստ է Վրաստանի քաղաքական ասպարեզի համար: Վրաստանի քաղաքական [illegible] զրկվում է մի հայտնի քաղաքական գործչից: Նման պայմաններում կենտրոնամետ դիրք բռնած ազգային ժողովրդավարական կուսակցության ղեկավարի քաղաքական վարքագիծը չէր կարող հաճելի լինել միայն արմատական ընդդիմությանը: Ակնհայտ է, որ խորհրդարանական [illegible] ձախողել են [illegible], որը [illegible] պետության կարգավորման գործում:

ԻՄԱ-ն [illegible] փոխանցելով, Միտքը հաղորդում է, որ Վրաստանի փաստորեն բոլոր քաղաքական կազմակերպությունների ղեկավարները պատրաստ են ազգային ժողովրդավարական կուսակցության ղեկավարի սպանությունը, այդ ահաբեկչական ակտը համարել ժողովրդավարության եւ Վրաստանի պետության թշնամիների հանցագործություն:

Հետաքրքրական է նաեւ այն, որ [illegible]

ԱՆԴՐԿՈՎԿԱՍ

Բուդապեշտում Չիլլերը ճոճում է Ղարաբաղյան հարցը

Սկիզբը էջ 1

Նա հատկապես ակտիվ ջանքեր է գործադրել առաջին հարցի կապակցությամբ, փորձելով իր զրուցակիցներին համոզել հակամարտության գոտի ուղարկել (եթե նման համաձայնություն կայանա) միայն ԵԱՀԽ-ի հովանու տակ գտնվող միջազգային բազմազգ խաղաղարար ուժեր: Այս հարցը քննարկվել է Չիլլերի, Հեյդար Ալիեւի, Բիլ Քլինթոնի, Հանս Վան դեն Բրուկի, Ջոն Մեյջորի եւ Հելմուտ Քոլի հետ ունեցած առանձնազրույցների ժամանակ: Նույն թեմային նա անդրադարձել է նաեւ գագաթաժողովի նիստերից մեկում ունեցած ելույթի ժամանակ, որին Թուրքիայի վարչապետը նախագահում էր: Իր բավական զգացմունքային ճառում Չիլլերը ամոթանք է տվել եվրոպացիներին «մուսուլմանական բնակչության, հատկապես՝ կանանց ու երեխաների թափած արյան եւ արցունքների հանդեպ անտարբեր մնալու» համար, կոչ անելով ԵԱՀԽ-ին Բոսնիայում կրած անհաջողությունը գոնե ժամանակին փոխհատուցել, արդարացի լուծում գտնելով ղարաբաղյան հիմնահարցին: Անշուշտ, արդարացի լուծում ասելով Թուրքիայի ղեկավարները, ինչպես Բոսնիայում, այնպես էլ Անդրկովկասում, նկատի ունեն Բոսնիայի եւ Ադրբեջանի տարածքային ամբողջականության պահպանումը: Ուշագրավ է, որ այս խնդրում Չիլլերի հետ լիովին համերաշխ է եղել Անգլիայի վարչապետ Մեյջորը: Տրամաբանական կլիներ ակնկալել, որ «Չիլլեր շիկինը» շփումներ ունենար նաեւ նույն օրերին Բուդապեշտում գտնվող Հայաստանի նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի հետ, սակայն թուրքական լրատվական միջոցները նման հանդիպման վերաբերյալ տեղեկություններ չեն հաղորդել:

Մ. Բ.

Բելառուս. Ընդդիմության կարծիքով, լրագրողների հալածանքի նոր փուլ

ՄԻՆՍԿ, 6 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ՍՆԱՐՓ-ԻՄԱ ՊՐԵՍ: Ինչպես արդեն հաղորդվել է, երկու շաբաթ առաջ Բելառուսի ՊԱԿ-ը հանրությանը տեղեկացրել էր, թե լրտեսության համար կալանավորվել են հանրապետության երկու քաղաքացիներ: Նրանք իբր կապեր են ունեցել Թուրքիայի դեսպանության հետախույզ աշխատակիցների հետ: Թուրքիայի ԱԳՆ-ն հերքել էր այդ փաստը, դիվանագիտական վեճ էր ծագել: Դրա հետեւանքով Բելառուսի հատուկ ծառայություններն ստիպված հրապարակել են նրանց անունները, ում լրտես են համարում, գրում է «Լիտերատուրնայա գազետան» դեկտեմբերի 7-ի համարում: Դրանք «Բելինֆորմ» գործակալության եւ կառավարական «Ռեսպուբլիկա» թերթի երիտասարդ լրագրողներ են: Երկուսն էլ դատախազությունում պաշտոնապես զգուշացվել են լրտեսական գործողությունների անթույլատրելիության մասին, ապա բաց թողել: Հանրությունը տարակուսանքի մեջ է. եթե լրտեսներն ազատ մնան են գալիս, ուրեմն լրտես չե՞ն: Իսկ եթե, այնուամենայնիվ, լրտես են, ինչու՞ նրանց հետ չվարվեցին ըստ օրենքի: Ընդդիմությունը գտնում է, որ Բելառուսում սկսվել է լրագրողների հալածանքի նոր փուլ:

ՉԵՉՆԻԱ

Դուդաեւը վերստին փաստում է իր պատրաստակամությունը

ԳՐՈԶՆԻ, 6 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ՓԱՍՏ: Չեչնիայի նախագահ Դուդաեւը կրկին փաստել է իր պատրաստակամությունը բանակցելու Ռուսաստանի իշխանությունների հետ: Որպես նախապայման նա Մոսկվայից պահանջել է անհապաղ վերջ տալ Չեչնիայի դեմ ուղղված գործողություններին: Դուդաեւը կրկին նշել է, թե Ռուսաստանը պատասխանատվություն է կրում Գրոզնիի դեմ գործադրված օդային հարձակումների համար: Մոսկվան ընդունեց, որ մի խումբ ռուս զինվորներ մասնակցել են մարտերին, սակայն ընդգծեց, թե նրանք կամավորներ են: Միաժամանակ Դուդաեւն ընդդիմությանն անվանել է Մոսկվայի օգնությամբ զինված քրեական տարրեր: Նա նշել է, որ իր կառավարությունը չի բանակցելու ապստամբների հետ: Ռուսաստանցի միջնորդների մի հատուկ խումբ մեկնել է կազմակերպել ռուս-չեչենական բանակցություններ: Ըստ անկախ տեղեկատվության, Մոսկվան մեծ թվով զորք ու տեխնիկա է կուտակել Չեչնիայի սահմաններին: Երեկ Ռուսաստանի պաշտպանության, ՆԳՆ նախարարներն ու հատահետախուզության դաշնակցային ծառայության տնօրենը մեկնել են Չեչնիայի սահմանամերձ շրջանները: Նրանց առաքելության մասին տեղեկություններ առայժմ չեն հաղորդվում:

Կոմիտասի անվան Կամերային երաժշտության տուն

7 դեկտեմբերի 1994 թ.

Ծանուցագիր

Հիշատակի օր նվիրված 1988 թ. դեկտեմբերի 7-ի երկրաշարժի զոհերին

Մասնակցում են «Նարեկ» արական երգեցիկ խումբը

Գեղ. ղեկավար եւ խմբավար Ակրիտ Ակրտչյան

Արամ Խաչատրյանի անվ. լարային քառյակ, թավջութակի քառյակ

Մենակատարներ Մարինե Աբրահամյան, Ակսելինա Խանումյան, Միլվա Յուզբաշյան, Ժասմեն Գեւորգյան, Մարգարիտ Շահինյան, Վերա Հակոբյան, Մարգիս Նաջարյան, Ակսելինա Ավետիսյան, ՀՀ վաստ. արտիստ Վաղինակ Հարությունյան

Ռեժիսոր Օլյա Մարգսյան

Համերգի հովանավոր՝ Հայաստանի ռամկավար ազատական կուսակցություն

Սկիզբը ժամը 14-ին

Մուտքն ազատ է

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Հայաստանի ռոոզման համակարգի վերականգնման Համաշխարհային բանկի ծրագրի գրասենյակին անհրաժեշտ են շինարարության վերահսկման փորձառու (ամենաքիչը 10 տարվա փորձ ջրատնտեսական շինարարությունում) ճարտարագետ եւ հաշվապահ: Անգլերեն լեզվի իմացությունը պարտադիր է:

Տեղեկությունների համար զանգել Երեւան, Հանրապետության 2, 108 սենյակ

Հեռ. 52-63-85, 56-34-37

digitised by A.R.A.R.@

հոսանք

ԿՐԹԱԿԱՆ ՀԱՐՑ

Ֆրանսիա. Հայերենը ընդունվեց որպես ավարտական քննական առարկա. հետո՞

Համայնքի մտահոգությունները և... մասնագետների գաղափարները

Ինչպես արդեն հաղորդել ենք, Ֆրանսիայի ազգային կրթության նախարարությունը վերանայել է ավարտական քննություններում հայերենի որպես պարտադիր քննության վերացմանն առնչվող իր վճիռը և ընդգրկել է այն ավելացնել 20 լեզուների ցանկին: Այսպիսով հայերենը դառնում է ավարտական քննություններում պետական առաջին պարտադիր լեզու, ինչպես անգլերենը, գերմաներենը, իսպաներենը և այլն, և ոչ թե առաջվա պես ընտրվում է բազմաընտրության կարգով:

Նկատի ունենալով հայերենի նոր կարգավիճակը, ծագում են նոր խնդիրներ.

1. Որտե՞ղ գտնենք հայոց լեզվի բանիմաց դասատուներ, կամ այլ կերպ ասած, ինչպե՞ս լուծենք հայոց լեզվի դասատուների ու դասախոսների «պատրաստման» խնդիրը:

2. Ֆրանսիայի հաստատություններում հայերենը որպես պարտադիր քննության ընտրող աշակերտները կկարողանա՞ն արդյոք իրենց դպրոցներում գտնել հայոց լեզվի դասատուներ և դասախոսներ, որոնք կվարձատրվեն պետության կողմից, ինչպես անգլերենի, գերմաներենի կամ իսպաներենի դասախոսները:

Ֆրանսահայ համայնքի այս մտահոգությունների պատասխանը գտնելու համար մենք դիմեցինք Ֆրանսիայում հայոց լեզվի առաջնակարգ դասախոսներին, որոնց պատասխանները ներկայացնում ենք ստորև:

ԺԱՆ ՊԻԵՌ ՄԱՀԵ
Սորբոնի բարձրագույն ուսմանց գործնական դպրոցի ուսումնական տնօրեն

Ես կնախընտրեի սկզբում պատասխանել ձեր երկրորդ հարցին: Ազգային կրթության նախարարության կողմից ավարտական քննություններում 20 կենդանի լեզուների մեջ հայերենի տեղ գտնելուց հետո կարելի էր ակնկալել, որ ընտանիքների խնդրանքով լիցեյներում և քոլեջներում հայերենի դասընթացներ կկազմակերպվեն, երբ աշակերտների թիվը բավարար է, իսկ դասատուները վարձատրվում են հանրային ֆոնդերից: Այդուհանդերձ, դա չի պարտադրում հայերենի իմացության գիտական տարբեր աստիճանների ստեղծում: Դա չի պարտադրում նաև, որ հայերենի դասատուները զբաղեցնեն հանրային պաշտոններ, ինչպես անգլերենի, իսպաներենի կամ գերմաներենի դասախոսները:

Ճիշտն ասած, ներկա պայմաններում դա ինձ շատ հավանական չի թվում: Ես երկյուղներ ունեմ, որ հայոց լեզվի դասախոսներին կառաջարկեն քիչ ձեռնտու պայմաններ: Բայց մենք պետք է սպասենք նախարար պրն. Բայրուի տեսակետին: Գուցե դեռ մեզ ուրախ անակնկալներ մատուցի: Համենայն դեպս, իհարկե, հարկ կլինի ճնշում ծավալել:

Ինչ վերաբերում է ձեր առաջին հարցին, ես կուզենայի նախ հարգանքի տուրք մատուցել հայերենի բոլոր դասատուների բանիմացությանը, որոնք տարիներ շարունակ դասավանդում են տարբեր ընկերակցություններում: Մտածում եմ, որ նրանք շարունակեն իրենց ջանքերը ավելի շատ աշակերտների հետ: Երբ երեխաները հայերեն հրավիրվեն դասավանդելու լիցեյներում ու քոլեջներում, կարծում եմ, նրանց շահերին դեմ չէր լինի իրենց բանիմացության հավաստումը ազգային հանձնաժողովի կողմից:

Նախարարն արդեն նախատեսել է, որ գրենական պիտույքների մատակարարումը և լեզվի քննությունների կազմակերպումը այսուհետև կախված կլինեն Արևելյան լեզուների ու քաղաքակրթությունների ազգային ինստիտուտից: Ես դեռ չգիտեմ, թե այդ ամենն ինչպես է կազմակերպվելու: Ինձ թվում է, որ շահագրգիռ տարբեր դպրոցներ կհամախմբվեն դրանք իրագործելու համար:

Ես չեմ կարող միջամտել նրանց որոշմանը, քանզի ներկայումս Սորբոնում այդ կարգի պատասխանատվություն ունեմ: Առաջին հերթին դրանով կզբաղվի տիկին Դոնաբեդյանը, բայց ես համոզված եմ, որ ամենքի ջանքերը հաշվի կառնվեն:

Գուցե հնարավոր լինի ստեղծել լրացուցիչ դիպլոմներ կապված հայոց լեզվի հետ, մանկավարժության և ուսուցողական մեթոդաբանության հատուկ վկայական, որը թույլ կտար պարզել արդեն գործող հայերենի դասախոսների բանիմացությունը:

ԱՆԱՀԻՏ ԴՈՆԱԲԵԴՅԱՆ
Արևելյան լեզուների ու քաղաքակրթությունների ազգային ինստիտուտի հայոց լեզվի բաժնի պատասխանատու

Այդ երկու հարցերը սերտորեն կապված են: Ուստի ես դրանց կպատասխանեմ միասնաբար: Նախ և առաջ պետք է հիշեցնել, որ ավարտական քննություններում հայերենին վերաբերող նոր տեքստը վերաբերում է լոկ բուն քննության ձևին: Նախարարության տեսակետից շատ լուծվելիք մնաց խնդիրը քննության հանձնողների և քննողների համապատասխանության նախապայմանն է: Այդ նպատակով լիցեյների և քոլեջների տնօրինությունը մեր ինստիտուտի հետ աշխատակցում է պատրաստել մի համաձայնագիր, ըստ որի Արևելյան լեզուների ու քաղաքակրթությունների ազգային ինստիտուտի ամբիոններին կհամապատասխանի [illegible] քննությունը և տարբեր ակադեմիաների ընկերությունների հետ կհամակարգի բանավոր քննությունների կազմակերպումը:

Այսպիսով, Արևելյան լեզուների ու քաղաքակրթությունների ազգային ինստիտուտը և յուրաքանչյուր կոնկրետ լեզվի պատասխանատուները «տեղական» դեր կխաղան ավարտական քննություններում:

Ինչ վերաբերում է դասատուներին և քննողներին, լիցեյների և քոլեջների տնօրինությունը շուտով քննողներին ներկայացվող պահանջների մասին շրջաբերական կհասցնի ակադեմիաների ընկերություններին, որպեսզի հայերենն այս տե-ժամանակավոր որևէ զորություն ունի:

Աղ, երբ բոլորն բավարար լինեն, հարկ կլինի, որ այս հարցերը լուծվեն քաղաքական տեսանկյունից: Սա է նախարարության հետ կապված մասը:

Բայց դասատուների պատրաստման խնդիրը շատ լուրջ է, և ֆրանսիահայ համայնքը պետք է այն լուծի շատ կարճ: Դա հրատապ է մեր ընկերակցությունների համար և արդյունավետ պատրաստությունն առաջարկելու համար, քանզի ավարտական վկայականի հաղթանակը անիմաստ է, եթե մենք չունենք բազմաթիվ լավ դասատուներ:

ստեղծից լինի մյուս լեզուների մակարդակի վրա:

Իրավիճակը դասավանդման բնագավառում անմիջապես չի

Ժան Պիեռ Մահե, Կարապետ Դաբեղյան

փոխվի. նախարարության կողմից հայոց լեզվի որևէ դասավանդում չի նախատեսված հանրակրթական հաստատություններում:

Դա միայն հայերենին չի վերաբերում: Օրինակ, դանիերենը, վիետնամերենը ևս չեն դասավանդվում, բայց մտնում են ավարտական քննությունների ժամանակ պարտադիր 20 լեզուների ցանկի մեջ:

Դա նշանակում է, որ այս առումով մենք մեր ժամանակներս չենք կարող որևէ բան ակնկալել պետությունից: Իհարկե, ոչ ավելի ուշ մենք կարող ենք հասնել այդ նպատակին: Բայց դա բավական լուրջ պայքար է, քանի որ կապված է նյութական միջոցների հետ:

Իրավիճակը կարող է բարեփոխվել միայն համագործակցության իրական պայմանագրի շրջանակներում քաղաքական լուրջ որոշման ընդունման պայմանով, ենթադրելով, որ ներկայիս համաձայնագիրը համագործակցության իրական պայմանագիր չէ:

Հարկ է ճշտել, որ այդ նպատակով անհրաժեշտ կլինի նաև Հայաստանի փոխադարձությունը ֆրանսերենի հարցում, մինչդեռ այժմ Հայաստանում Ֆրանսիայի դեսպանատան ներկայացուցիչները դժվարություններ ունեն Երևանի դպրոցներից մեկում ֆրանսերենի դասարանների բացման հարցում, քանի որ այնտեղ [illegible]

է ծառացած համայնքում: Ճիշտ է նաև, որ հայերենին կատարելապես տիրապետելը կամ հայոց լեզվով բարձրագույն կրթություն ունենալը բավարար չեն լավ դասատու լինելու համար:

Պետք է իմանալ, որ այս տարի փորձնական կարգով Արևելյան լեզուների ու քաղաքակրթությունների ազգային ինստիտուտում մենք մտցրել ենք այժմ ընկած ուսանողների գնահատման մի նոր միավոր, որը կոչվում է հայերենի ուսուցման ներածություն: Դա մանկավարժական պատրաստություն է: Այս առաջին փորձնական տարում այն տեղի կունենա գործնական փորձառության ձևով, ամենօրյա դպրոցների դասարաններում:

Այսպիսով, դասատուն իր վարժին հաջորդակից կլինի փորձառությանը, այսինքն Արևելյան լեզուների ու քաղաքակրթությունների ազգային ինստիտուտի ուսանողին, որը մի քանի հաստատություններում լինելուց հետո գրավոր ձևով մեզ կներկայացնի այդ ձևով իր ձեռք բերած փորձի նկարագրությունը:

Համայնքում ունենք լավ պատրաստված մի քանի դասատու, որոնք համաձայնեցին մասնակցել այդ ծրագրին, և մենք արդյունքը կամփոփենք տարեվերջին:

Երբ փորձը հաջող լինի, և երբ ես կարողանամ ինստիտուտից հարկ եղած միջոցներն ստանալ, Արևելյան լեզուների ու քաղաքակրթությունների ազգային ինստիտուտի հայոց լեզվի բարձրագույն կրթության դիպլոմում կմտցվի հայերենի դասավանդում և մանկավարժություն մասնագիտությունը: Կարծում եմ, այդ ձևաչափը կենսական է, որ դիպլոմի հեռանկարներ է բացում դասատուների առջև:

Հայոց լեզվի դասավանդման տեսակետից մենք կօգտվենք մանկավարժական այն պատրաստությունից, որի ընտրությունը տալիս է մյուս առարկաների իր ապագա դասատուներին: Մենք պետք է բոլոր միջոցներն օգտագործենք լավ պատրաստված դասատուներ ունենալու համար:

Իհարկե, երբ խոսում ենք պատրաստման և դիպլոմի մասին, հայտնվում է երկրորդ խնդիրը. որը չարժե բարձրացնել, ինչո՞ւ կարելի է լրջորեն պատրաստել ուսանողներ, որոնց առջև հնարավորություններ չունենք բացի կամավոր աշխատանքից:

Սպասելով, որ ղեկավարությունը փոխի այս կանխածները (ներկայումս հարկ չկա դրա վրա հույս դնել), ֆրանսահայ համայնքը պետք է լրջորեն զբաղվի միջնակարգ մակարդակի դասավանդման իրական ֆինանսավորմամբ:

Կարծում եմ, որ այսօր հայոց լեզվի դասավանդմանը նոր թափ հաղորդելու համար համայնքը պետք է ֆինանսավորի իր ծրագրերը, և շատ կարևոր է, որ այս առումով մենք հասնենք ազգային համակարգման:

Հարկավոր է վերջապես կառույց ստեղծել:

ՌՈԲԵՐ ՏԵՐ ՄԵՐԿԵՐՅԱՆ
Պրովանսի Էքս Մարսել համալսարանի ամբիոնի վարիչ

Կուզենայի նախ ընդգծել, որ որպես առաջին կարգի կենդանի լեզու հայերենի կարգավիճակը մյուս 20 կենդանի լեզուների հետ մեկտեղ ուժի մեջ է մտնելու միայն 1996 թվականից:

1995 թ. քննաշրջանում հայերենի բազմաթիվ ընտրության բնույթը կպահպանվի. այսինքն ավարտական քննությունների մասնակիցները հայերենը կներկայացնեն նախորդ տարիների պայմաններով:

Դա մեզ ժամանակ կտա բարելավելու հայոց լեզվի դասավանդման կազմակերպումը հանրակրթական այն հաստատություններում, որտեղ աշակերտների կողմից պահանջարկ կլինի:

Որտե՞ղ գտնենք բանիմաց և դիպլոմավոր դասատուների: Սա է խնդիրը: Մենք գիտենք, որ Ֆրանսիայում գոյություն ունի բարձրորակ հմուտ դասատուների պակաս: Դա պատճառն այն է, որ Ֆրանսիայի բարձրագույն կրթական հաստատություններում չեն պատրաստվում հայերենի դասատուներ, քանի որ դեռևս գոյություն չունեն հայոց լեզվի դասավանդողների գիտական աստիճաններ:

Առավել հրատապ խնդիրներից մեկը բոլոր մակարդակներով քոլեջում, լիցեյում և համալսարանում դասավանդման նոր կառույցի ստեղծումն է: Անձամբ ես պետք է խնդրեմ Պրովանսի համալսարանում հայոց լեզվով ֆրանսիական ժամանակակից բանասիրության գիտական աստիճաններ հիմնել: Ես արդեն խոսել եմ համալսարանի ֆրանսերենի բաժնի տնօրենի հետ: Հաջորդ փուլը կլինի հայերենի խորացված ուսումնասիրման կենտրոնի ստեղծումը, որը կարող է տեղի ունենալ միայն հայ բանասիրության գիտական աստիճանի հիմնումից հետո:

Ես գիտակցում եմ, որ դա կտևի մի քանի տարի: Մինչ այդ Էքս Մարսել ակադեմիայի ռեկտորի հետ պայմանավորվել էինք, որ Պրովանսի համալսարանում գիտական որևէ աստիճան և հայերենի ուսումնասիրման դիպլոմ ունեցողները կկարողանան հայոց լեզու դասավանդել միջնակարգ հանրակրթական հաստատություններում:

Երկրորդ հարցի առնչությամբ պետք է ասել, որ Էքս Մարսել ակադեմիայում արդեն ավելի քան տասը տարի առաջ մենք հայերենի դասավանդման ժամեր էինք ստացել հանրակրթական հաստատություններում, և դասախոսները վարձատրվում էին պետության կողմից:

Հայերենի դասավանդման գոյություն ունի Մարսելի երկու լիցեյներում և երեք քոլեջներում, յուրաքանչյուր հաստատությունում շաբաթական երկու ժամ: Ճիշտ է, այդ դասավանդումն ունի ընտրովի բնույթ, այդուհանդերձ ապահովված է ազգային կրթության բյուջեից հայերենի դասախոսների վարձատրման սկզբունքը:

Պետք է աշխատանք կատարել ծնողների և աշակերտների համախմբման նպատակով:

Որպես եզրակացություն կուզենայի ասել հետևյալը: Երբ ճիշտ է, որ հայոց լեզվի նոր կարգավիճակը ոգևորիչ հեռանկար է հայերենի դասավանդման կազմակերպման համար, լեզվի ապագան այնուամենայնիվ կախված կլինի հենց հայ համայնքից և իրենց մայրենի լեզուն ու մշակույթը ճանաչելու մատաղ սերնդի կամքից:

Իրականում կարգավիճակը կարևոր միջոց է և ոչ թե վերջնական նպատակ:

ԿԱՐԱՊԵՏ ԴԱԲԵՂՅԱՆ
Ռենսիի Դպրոցասեր վարժարանի տնօրեն

Նոր կարգավիճակը անհամեմատ դեռ հնարավորություններ է ստեղծում Ֆրանսիայում հայոց լեզվի դասավանդման և տարածման համար: Հարկավոր է լայն խորհրդակցություն ծավալել դրանք առավել լիարժեք օգտագործելու և երկարաժամկետ քաղաքականություն մշակելու նպատակով:

Ինչ վերաբերում է անմիջական անելիքներին, հարկավոր է նախ ապագա շրջանավարտներին անհրաժեշտ նախապատրաստական գիտելիքներ տալ քննությունների համար: Հետագա աշխատանքների ընթացքում պետք է մշակել ծրագիր, հաշվի առնելով ապագա շրջանավարտների կողմից հայերենով բազմակողմ գիտելիքների իմացության անհրաժեշտությունը:

Երկրորդ: Բոլոր դասավանդողը կարող է ընդլայնել հայերենի ապագա դասատուների համար նախատեսված իր ծրագիրը: Այդ աշխատանքները սկզբում պետք է ֆինանսավորվեն հայկական կազմակերպությունների կողմից, որպեսզի երաշխավորվի դրանց իրագործումը:

Համենայն դեպս, ինչ էլ լինի, հաջողությունը կախված կլինի բոլորի դասավանդման և տարիներ շարունակ այս ուղղությամբ գործող հայկական կազմակերպությունների սերտ ու ներդաշնակ գործակցությունից:

Սա հայ համայնքի համախմբման անհրաժեշտ ու պարտադիր պայմանն է:

[illegible]

digitised by A.R.A.R.@

միջազգային

Նոյեմբերի կեսերին Ֆրանսիայի ներքին գործերի նախարար Շառլ Պասկուան մեկնեց Սաուդյան Արաբիա: Նրա նպատակն էր Մոհամմեդի հետնորդները համարվող սաուդյան թագավորական ընտանիքի ներկայացուցիչների հետ քննարկել ոչ միայն ոստիկանական համագործակցության հարցը, ինչպես հայտարարված էր պաշտոնապես, այլեւ խոսել կրոնական հրատապ հարցերի մասին: Պասկուան, գործի դնելով դիվանագիտական հնարքները, ներկայացրեց Ֆրանսիայի դժգոհանքները: Նրա Սաուդյան Արաբիան մեղադրեց պահանջում է, որ իր երկրում օտարականները խստիվ հետեւեն շարիաթով նախատեսված վարքագծին, ապա բնական կլինի, որ Ֆրանսիան նաեւ իր երկրում ապրող մահմեդականներից պահանջեր հարգել երկրի օրենսդրությունը: Պասկուայի այդ դատողությունները բաց երեւույթին ընդունում գտան զրուցակիցների կողմից: Միաժամանակ Ֆրանսիայի էր նուազագույն խոտոր մզկիթի բացումը: Ֆինանսական մեծ ծախսերի հետ կապված այդ շինության կառուցումը Ֆրանսիայում 15 տարվա վիճաբանությունների պատճառ էր դարձել: Ուստի դիտորդներ վստահ չէին պարզել, թե շինարարության համար կապական միջոցները խրախուսում ինչպես են հայթայթվել: Մզկիթի բացումից մի քանի օր առաջ հոկտեմբերի 8-ին, բանտարկեցին Ռոն-Ալպի շրջանի Իսլամական խորհրդի գլխավոր գանձապահ, մզկիթի հաս-

ՓԱՐԻԶ

Շառլ Պասքուա. Ֆրանսիայում ապրող մահմեդականները պետք է ենթարկվեն մեր օրենսդրությանը

գիտական նոր վարկածներ. իրեն հյուրընկալողներին համոզեց, որ Սաուդյան Արաբիայի իշխանությունները չափավորեն իրենց կրոնական մոլեռանդությունը եւ Արեւմուտքում իրենց ֆայմայից գործունեությունը: Խոսվեց մասնավորապես այն մասին, որ սաուդցիները անխտիր կերպով շռայլորեն չպետք է միջոցներ հատկացնեն Արեւմտյան Եվրոպայում մահմեդականների փոխօգնության բազմաթիվ հիմնադրամներին, մշակութային ընկերակցություններին, ասոցիացիաներին եւ ընդերին, որոնցից շատերը խրախուսում զբաղվում են ֆայմայից եւ ահաբեկչական գործունեությամբ: Բանն այն է, որ Ֆրանսիայի ոստիկանությունը վերջերս ո-րոշ բացահայտումներ է արել երկրի մի քանի մզկիթներում, որոնք խրախուսում եղել են հակապետական գործունեության եւ ահաբեկչության օջախ, հայտարարում է «Լը Պուեն» հանդեսը: Ֆրանսիայից արտաքսվել են Ֆունդամենտալիստ խմբեր, որոնք կապված են հակապետական հարցության եւ գործողությունների մեջ, եւ որոնք աջակցություն էին ստանում իսլամական խմբավորման հատուկ ղեկավարություններից, մասնավորապես Պարսից ծոցի երկրներից: Ակնհայտ է, որ առանց Սաուդյան Արաբիայի ֆինանսական շռայլ նվիրատվությունների, որոնց օգտագործմամբ հաճախ շեղվում է նախատեսված նպատակներից, իսլամ արմատական խմբերը չէին կարողանա լայն գործունեություն ծավալել Արեւմտյան Եվրոպայում: Շառլ Պասկուան, այդ խնդրությունը հասկացնելով զրու-

ցակից ներքին գործերի նախարարը առիթն օգտագործել Ֆրանսիայում «Ֆրանսիական ծնունդ» խմբավորումների պաշտպանման ինստիտուտ հիմնելու հարցի արծարծման համար: Իսլամի հայրենիքի հանգիստությամբ երկրի իշխանություններին տեղեկացնելով այդ մասին, Պասկուան ձգտում էր ստանալ այդ գործում սաուդցիների բարեհաճությունը եւ նույնիսկ օժանդակությունը: Բանից ակնհայտ է, որ Արեւմուտքում Բանցի առաջին անգամ հիմնվելիք այդ հաստատությունը կարող է զգալիորեն օգնել այն դերում, երբ էր Ռիյադի լոկ այն դերում, երբ էր Ռիյադի աստվածաբանության դպրոցները չբնույթիմանան այդ նախաձեռնությունը: Այս հարցում նա ձեռք բերել հաջողության համագործակցելու պայմանավորվածություն:

Ընդհանուր առմամբ, Շառլ Պասկուայի այցը հաջող անցավ: Դրա մասին այդքան խոսքն ակնարկների սկզբներին այս տարվա հոկտեմբերի սկզբներին նա մեծ շուքով Լիոնում կառուցել փառահեղական կառուցվածք: Համապա Բեկևորը, նրա կինը եւ որդին: Համապա Բեկևորը բացման օրը զգնվում էր ներքին գործերի նախարարից ընդամենը մի քանի մետր հեռավորության վրա: Նրա տանը կատարված խուզարկության ընթացքում հայտնաբերվեցին շուրջ մեկ տասնյակ զանազան զենքեր եւ տարբեր առարկաներ, մասնավորապես հացարաններ, որոնք բերել էր իր որդի Հաբիբը կատարած գործողությունների շնորհիվ: Համենայնդեպս, Շառլ Պասկուան վճռականորեն տրամադրված է կարգավորել հատուկ մահմեդական ծխականությունների եւ չհամաձայն ներքին գործերի նախարարի իր պատասխանատվության ներքո նույնիսկ այն դեպքին, երբ ինքը մզկիթի հանդիսավոր բացման է կատարում:

Պատրաստեց
ԳԵՏՐՈՒ ՔԵԼԵՇՅԱՆ

ՇՐՋԱՆ

Թանսու Չիլլեր. Մեր նախնիները անհա՞յս են

Թուրքիայի պետական ամսագրերից մեկին տված հարցազրույցում Չիլլերի օգտագործած արտահայտությունները մեծ աղմուկ հանեցին Անկարայի քաղաքական շրջանակներում: «Թուրքիան, ասել էր նա, իրենից ներկայացնում է 24 կրճիկական խմբերից բաղկացած մի խճանկար: Մենք համաձայնվել ենք նույնիսկ հայերի հետ: Այնպես որ, ճշգրիտ չգիտենք, թե ովքեր են մեր նախնիները»: Այս կապակցությամբ Թուրքիայի Ազգային մեծ ժողովին ներկայացված դիմումի մեջ Մեծ միության կուսակցության ներկայացուցիչ Օկթայ Ընկերը պահանջել է, որ Չիլլերը հրապարակով ներողություն խնդրի բարձր ժողովից:

Թուրք պատգամավորը, հավանաբար, լավ չի խորացել բարեխնդին քաղաքականության էության մեջ, այլապես կիմանար, որ Չիլլերը պարզապես զարգացնում է վերջերս Թուրքիայում համատարած նվաճված «Բազմազգ Թուրքիա, որի համախմբերը, անկախ էթնիկական եւ կրոնական պատկանելությունից, բարեկամներ են» թեզը, որն ուղղված է հիմնականում քրդերի դեմ եւ նպատակ ունի համոզել վերջիններիս հրաժարվել ազգային ազատագրական շարժումից: Այս կոնտեքստում զննելով ավելի շատ տարածված է գտնում նաեւ Թուրքիայում բարեխնդին էթնիկ փոխհամաձայնության կարգեր մասին վարկածը, որը նույնպես ճշգրտված է բարձր դիվանագիտության խնդրանքով: Ինչպես Չիլլերի, այնպես էլ Դեմիրելի արտահայտությունները նույն նպատակին են հետապնդում, ինչ 19-րդ դարավերջին շրջանառության մեջ դրված «Օսմանի» համընդհանուր հասկացողությունը:

Ս. Բ.

Լիբանանի վարչապետը հրաժարվեց հրաժարականից

ԲԵՅՐՈՒԹ, 6 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, VOA, RMC: Լիբանանի վարչապետ Ռաֆիկ Հարիրին, որն ուրբաթ օրը հանրապետության նախագահ Էլիաս Հրաուիին էր ներկայացրել իր հրաժարականը, անցյալ երեկ օրերին ինտենսիվ խորհրդակցության մեջ էր գտնվում Դամասկոսում, սիրիական ղեկավարության հետ: Վերջինս ակնկալում էր նրան համոզել հրաժարվել իր այդ մտադրությունից: Սակայն Հարիրին գտնում էր, որ այլեւս չի կարող շարունակել գլխավորել մի կաբինետ, որի նախարարներից ոմանք ընդդիմադիր են իրեն եւ իր քաղաքականությանը: Վարչապետը դժգոհ է նաեւ խորհրդարանի նախագահ Նաբիհ Բերրիից, որի գլխավորած «Ամալ» շարժումն անցյալ շաբաթ Բեյրութում տեղի ունեցած գործադուլային եւ հակառակորդական մրցույթին տեր սկզբ էր: Երեկ ընդունելով Սիրիայի փոխնախագահ Աբդել Հալիմ Խադդամի կողմից, Հարիրին հայտարարեց, թե ընդունել է հրաժարականից հրաժարվելու մասին սիրիական իշխանությունների խնդրանքը: Վերջիններս, որ Լիբանանյան կյանքում գլխավոր միջնորդ դատավորի դեր են կատարում, առաջիկայում խաղաղության խոստացումներով Լիբանանի ազգային համաձայնության վերականգնման համար լիբանանյան կառավարական ճգնաժամ:

ԱՄԵՐԻԿՅԱՆ-ՄԱՄՈՒԼ

ՆԱՏՕ-ի ընդարձակման ծրագիրը նյարդայնացնում է Մոսկվային

ԼՈՍ ԱՆՋԵԼԵՍ, 5 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ՓԱՍՏ: Ինչպես արդեն տեղեկացրել ենք, ՆԱՏՕ-ն 12 ամսյա ժամկետ է սահմանել իր կազմի համար անդամակցել ցանկացող պետությունների դիմումները քննելու համար: Ինչպես տեղեկացնում է «Լոս Անջելես թայմզը», այդ ժամանակահատվածում դաշինքի ղեկավարությունը պետք է հետազոտի այդ երկրների ռազմա-տնտեսական կարողությունները եւ հասկացնեն, թե ինչ իրավական հիմունքներով են դրանք ընդգրկվելու Հյուսիսատլանտյան պաշտպանական դաշինքի կազմում: Ենթադրվում է, որ առաջին «թեկնածուները» կընդունվեն ՆԱՏՕ-ին 1996 թվականի ընթացքում: ՆԱՏՕ-ի անդամ երկրների արտգործնախարարների համատեղ հայտարարության մեջ նշվում է, որ առայժմ վաղ է հաստատել նոր անդամների ընդգրկման հստակ ժամկետները, հնարավոր չէ ասել նաեւ, թե նախկին Վարշավյան ուխտի որ երկրներն առաջինը կհամարեն պատրաստ դառնալ ՆԱՏՕ-ի 16 անդամ ունեցող դաշինքը: ԱՄՆ-ի պետքարտուղար Ուորեն Քրիստոֆերը հայտարարել է, որ թեկնածուներ կարող են համարվել միայն այն երկրները, որոնք միացել են ՆԱՏՕ-ի առաջարկած «Համագործակցության հանուն խաղաղության» ծրագրին: Դիվանագետները նշել են, որ Ռուսաստանի կողմից ընդդեմ ՆԱՏՕ-ի կազմում ընդգրկվելու անհրաժեշտ պայմանները: Հիշեցնենք, որ 24 երկիր արդեն միացել է վերոհիշյալ ծրագրին: Ըստ Վաշինգտոնի, այս ծրագրի միջոցով ՆԱՏՕ-ն պետք է ստուգմաղափարական համագործակցության հաստատի այն պետությունների հետ, որոնք դեռեւս չեն կարող դաշինքի լիիրավ անդամ դառնալ: Ռուսաստանի արտգործնախարար Անդրեյ Կոզիրեւն անակնկալ հետաձգեց ՆԱՏՕ-ի մտադրությունը:

ԱՄՆ-ի պետքարտուղարության խոսնակ Մայք Մըք Քարին նշել է, թե ՆԱՏՕ-ի անդամակցման հարցում նախապատվությունը կտրվի ժողովրդավարական պետություններին: Դա նշանակում է, որ մեծ թվով հնարավոր թեկնածուներ, օրինակ Կենտրոնական Ասիայի նախկին խորհրդային երկրներ, տվյալ դեպքին չեն կարող ՆԱՏՕ-ի կազմում ընդգրկվելու հույսեր տածել: Ըստ դիվանագետների, Ռուսաստանն ընդհանուր առմամբ կարող է բավարարել այդ պահանջներին, սակայն Մոսկվան խոսելով է վերաբերվում ՆԱՏՕ-ի ընդարձակման առաջարկներին: Մեծ թվով ռուսաստանյան ազդեցիկ գործիչներ պնդում են, որ Մոսկվան ՆԱՏՕ-ին միանալու կարիք չունի, միաժամանակ նշելով, որ այդ կազմակերպությունը չպետք է նոր անդամներ ընդունի: Մոսկվան չի ցանկանում շրջապատվել իր նախկին դաշնակիցներով, որոնք այս դեպքում մեկուսացնելու են Ռուսաստանը:

Ռուսաստանի Պետդումայի նախագահ Իվան Ռիբկինը կրկնել է Մոսկվայի ավելի վաղ արած այն հայտարարությունը, որով ՆԱՏՕ-ից պահանջվում է արեւելաեվրոպական երկրներին իր կազմում ընդգրկելիս հաշվի առնել Ռուսաստանի դիրքորոշումը: Ռիբկինը նշել է, թե որոշ պետություններ ՆԱՏՕ-ի կազմն ընդլայնելու հարցում դրսեւորում են շտապողականություն: Նրա խոսքերով, Ռուսաստանը դեմ չէ, որ որեւէ երկիր անդամակցի որեւէ կազմակերպության, սակայն Ռուսաստանն անհանգստանում է, Ռիբկինի խոսքերով, «իր անվտանգության զգայուն պայմաններում»: Նա կրկնել է, թե Ռուսաստանը ցանկանում է, որ Եվրոպայի ռազմական ու քաղաքական կազմակերպությունները փոխակերպվեն ԵԱՀԽ-ի ներքո: ՆԱՏՕ-ն այս առաջարկը մերժել է:

ԵՎՐՈՊԱ

Բելգիան ուզում է կանխել անօրինական ներգաղթը

Բելգիայի նախարարների խորհուրդը նոյեմբերի 28-ին ընդունեց օրինագիծ, որով 150 հազար բելգիական ֆրանկ տուգանք է նախատեսվում Բելգիայում անօրինական ներգաղթին նպաստող փոխադրական կազմակերպությունների համար, հայտարարում է Ֆրանս-պրես գործակալությունը: Փոխադրական կազմակերպությունները վարչական տույժի կենթարկվեն ճամփորդական անհրաժեշտ փաստաթղթեր չունեցող անձանց տեղափոխման դեպքում, ընդգծել է Բելգիայի ներքին գործերի նախարար Յոհան Վանդե Լանոտը: Նոր օրինագծի նպատակն է օդային, ծովային եւ ավտոբուսային մի շարք ընկերությունների հետ խրախուսանքով ընկերություններին ստիպել ստուգել ուղեւորների անհրաժեշտ փաստաթղթերի առկայությունը: Այս միջոցառումը վերաբերում է հատկապես այն կազմակերպություններին, որոնք անօրինական ներգաղթը դարձրել են եկամտի գլխավոր աղբյուր: Ուստ ընկերություններ միանշանակ հայտարարել են, թե Բելգիա մուտք գործելու համար վիզա չունեցող ամեն ներգաղթյալ կանոնավոր ընդունելի է: Ընդհանուր առմամբ առնվազն մեկ նմանատիպ տուգանքներ կիրառվում են արդեն Բրյուսելում եւ Նյու Յորքում: Նոր պատժամիջոցները ավելի մեծ խոչընդոտ կդառնան խորհրդարանում հաստատվելուց հետո:

Հենց նույն օրը նոյեմբերի 28-ին «Միջազգային ներում» իրավապաշտպան կազմակերպությունը պաշտոնական հայտարարության մեջ քննադատել է եվրոպական երկրների կառավարություններին խնդրեց «սահմանափակել խաղաղականության» չվափաղելի քաղաքականությունը եւ ներգաղթյալներին տրամադրել ապաստանի իրավունք: Միջազգային կազմակերպությունը Փարիզում հրապարակված հայտարարությամբ հորդորել է «մշակել այնպիսի ընդհանուր քաղաքականություն, որը զանգվածային պաշտպանության հարցերի պաշտպանության մի գործիք հանդիսանա խոսքի ազատության պահանջների ռիսկը»:

ՏՈԿԻՈ

Տոկիոն դժգոհ է Վաշինգտոնի մտահղացումից

ՏՈԿԻՈ, 6 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ՓԱՍՏ: Երկրորդ աշխարհամարտի ավարտի 50-ամյա հոբելյանի առթիվ ԱՄՆ-ում պատրաստվում են լույս ընծայել մի նոր դրոշմանիշ, որի վրա պատկերված է մի ջուխային սունկը: Դրա տակ կա հետեւյալ մակագրությունը. «Ատոմային ռումբը մոտեցրեց պատերազմի ավարտը»: Ճապոնիայի կառավարությունը Վաշինգտոնում իր դեսպանատան մի ցույցով զգուշացրել է այդ երկրի իշխանություններին, որ գերադասելի կլիներ հրաժարվել նման տարօրինակ ծեծաների իրականացումից: ԱՄՆ-ի պետքարտուղարությունը հասկացրել է սակայն, որ այդ հարցը տակավին ոչ նախնական փուլում է:

Երկրաշարժ Իրանում

ԹԵՀՐԱՆ, 6 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ՓԱՍՏ: Իրանում գրանցվել է երկրաշարժ, որի ուժգնությունը սեյսմոլոգները սահմանել են 4-6 բալ: Երկրաշարժի էպիկենտրոնը գտնվում է երկրի հյուսիսում Գիլանի շրջանում:

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Մշակույթ

1989-ի մայիսի 28-ին Երեւանի պատմական լեփ-լեցուն դահլիճում հանդիսատեսը շունչը պահած սպասում էր. Աննա Պետրոսյանի ղեկավարած Գյումրու թատրոնի դահլիճը (թատրոնի շենքերից կանգուն սա էր մնացել) անպաչաս մարդկանցով լիքը չէր լինում: Ուրիշները գալիս էին մեզ մշակույթով վերականգնվածները, շնորհակալ լինում: Մեր վերադարձը ոգեւորեց Գյումրին. դրա համար էլ մեծ ոգեւորությամբ տարբեր հյուրախաղերի հրավերներ: Հետո գնացինք Մոլդովա: «Կա

Գյումրեցին զեռեզմանոց ու եկեղեցի գնալուց հետո Անանյան թատրոն էր շտապում

...ի Սոսսյանի դերասանը անկախության օրվան նվեր «Տիրամոր ճիչը» էր ներկայացնելու: Աղետալի, անտուն մարդու խղճահարության արթնացնող, ծանր սուգ իրավական կորստյան պատերազմը չէր. բեմում չէր երեւում, եւ հանդիսատեսը «մոռացել» էր, որ ցնծությունը անբնական զգայուններ տան բնական ցնծության կարոտ են: Ժամանակավորապես տեղափոխվել էին Երեւան, ապրում էին Երեւանի պետական թատրոնում, երբեմն մտնում էին թատրոն ու բեմ էին կարդում (ավերվել էր եւ դերասանների շենքը, եւ եկեղեցին, որտեղ խաղում էին), հասարակական էին կարդալ թատրոնից էլ շատերը գնացել էին: «Տիրամոր ճիչը» հանդիսատեսի խնդրանքով նվագախմբով մի հանի անգամ շատ խաղացին:

«Չգիտեմ ինչու Աստված այդպես կամեցավ, որ մի չնչին Աստված վառի էլ չտեսնեմ, որ տեսնեմ իմ հողմին, իմ թատրոնի կործանումը, ինձ բանել ու հարազատ դարձած տաներից մաղը...», հիշում է Աննա Պետրոսյանը: «Ժամանակավորապես Երեւան տեղափոխվելով, գուցե մի հիշողություն դարձրած աշխարհից ամենաշատ: Աշխարհին առավել գանգատ էր մեր գալիքին: Մշակույթին տարբեր խմբեր էին գալիս Գյումրի, ժողովրդի հոգուն ու ցավը բերելու: Եւ գիտեմ, Անանյան

խոկ մե՞նք... Նոյեմբերին վերադարձանք Գյումրի: Մշակույթի նախարարությունը մեզ ավտոբուս էր տվել,

պանդ է. կաղանդից» հետո լույսով զարդարված տանակում էինք նվիրում ու մի տոնի խաղերանի: Հա

որտեղ ցրտի մեջ սառած նոր բեմադրության փորձերն էինք անում: Ամանորին Տեխասի մշակույթի պալատում ներկայացրինք «Կատակը է կատակերգի» դրբեմը: 100 հազարից ավելի հանդիսատես ունեցանք: Գորգերը երեխաներով սպասում էին գալիս ու պատմում կանգնած էին գալիս ու

գիչ էին հիվանդանոցներում, դպրոցներում կազմակերպված մեր համերգները: Փաստ, ավերակված Գյումրիում մշակութային կյանք կար: Արտադրանքի մեջ գործարանների օգնում էին, որ այն մշտապես լինեն»:

ԱՆԱՀԻՏ ՏՈՆԱՊԵՏՅԱՆ

ԼՐԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

«Ոսկե գրիչ» մրցանակակիրները եւ նրանց շուրջ...

«Չեք տանցում գալը մեզ կլ է պատեհ», ասում կարող է այսօր Հայաստանի գանկացած ստեղծագործական միություն ղեկավարը, բեռնաւ, բացի նկարիչների միությունից (ցուցահանդեսներ՞ն են շատ, բե՞ ներկայիչներն են քիչ նորաթողարկված ...):

«Մենք պետք է պատրաստ լինենք նորամուտի դրամաշի, չպետք է, այդ դրամաշին մեզ պարտադրելու են», ասաց «Նորաստեղ» բերքի խմբագիր Վլադիմիր Սարգսյանը Նանկ Երեւանի ժուռնալիստի տանը կազմակերված ասուլիսին, որը նվիրված էր ՀԺՄ-ի կողմից Սամվել Շահմուրադյանին (հետմահու), Նաիրի Մնացականյանին («Գարուն Արեւմտի»), Նելլի Սահակյանին («Լիտերատուրնայա Արմենիա») «Ոսկե գրիչ» մրցանակը (92-94 թթ.) շնորհելու առթիվ, որի համար, ի դեպ, «Հայաստանի Հանրապետություն» թերթի խմբագիր Այդին Սարգսյանը եւ «Ռեսպուբլիկա Արմենիա» թերթի խմբագիր պարտավորվեցին Արման Խոսրովյանը հեռացել են միությունից: Ուշագրավ հետագծում շարժումը, որևէ հայտնի դարձավ միության կողմից հաստատված Նաիրի Մնացականյանին մրցանակակիր ճանաչելն է: «Ինչու ժուռնալիստների միության հետ մեր ճանաչում մեկ չէ», հարցնում («Ռեսպուբլիկա Արմենիա») Արման Խոսրովյանը Նաիրի Մնացականյանին հանձնելով ամենամեծարժանը ու անխուսափ հարցմանը ունեցող եւ կյանքի, նշում է, որ խախտվել է ու մեկ տեղացի ստեղծագործական մրցանակ տալու սկզբունքը, եւ այն ոչ միայն է ոչ թե վարդեցությունն այլ «հաղթանակ ամենահեշտությունը», «տրամադրություններին կանխել ստրուկի» համար:

Նաիրի Մնացականյանը վստահեցնում է, որ Այդին Սարգսյանը նա ղեկավարն է միությունից նշանավոր համար, ասաց, որ «առհնո անեն ինչ ճիշտ է», խոկ ինչ վերաբերում է Խոսրովյանի հայտարարությանը, նա ուշադրություն դարձրեց մեկ ավելի պաշտոնը, մեջ տանի առաջազին, որ Արման Խոսրովյանը կամ ապրելու մի է, կամ էլ գրասեղանն նաեւ «Ռեսպուբլիկա Արմենիա» շնորհակալությամբ իր նյութերում Սեւ փառավորում հիշում է այդպես խանդելների ու այլն: Մնացյալներին իր բաժինն առավել նաեւ «Լրագիր» թերթը, որը «Ոսկե գրիչ» մրցանակակիրների մասին հաղորդագրության մեջ Նաիրի Մնացականյանին անվանել էր երգիծաբան:

Հիշելով տարիներ առաջ ժուռնալիստների միության ստեղծման փորձի ձախողումը («Համերաշխություն»), ասուլիսի մասնակիցները զգուշացրին, որ նման միություն «այսօր դարձյալ կարող է պարտադրվել»: Ի՞նչ կա որ, մեծ աշխարհ է, խոկ ժուռնալիստների միության ոչ անգամ լրագրողներ ամենայն պատասխանատվությամբ կշռադատել լրատվական դաշտն, բե նույնպես միությունների անկախությունը, ինչպես նաեւ տեղի կառավարությունը մեր գործընկերների մասին, որոնց վրա միության ոչ անգամ լրագրողների նամակ թարմ է գրված...

ՌՈՒԶԱՆ ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ

Էլիբեկյանների ցուցահանդեսը Մոսկվայում: Մոսկվայում բացվել է Հենրիկ, Ռոբերտ եւ Արեգ Էլիբեկյանների գեղանկարչական աշխատանքների ցուցահանդեսը: Համաշխարհային կողմից կազմակերպված ցուցադրությունը կայացել է Հայ կենտրոնի Մշակութային սրահում: Ներկայացված են արվեստագետ բնօրրանի անգամների ցուցանմուշ, կամ նաեւ այլ աշխատանքները:

ԱՇԽԱՐՀ

Կամերային տուն

Այսօր Կոմիտասի կամերային տանը ի հիշատակ 1988 թ. դեկտեմբերի 7-ի երկրաշարժի զոհերի, կայի համերգ: Մասնակցում են «Նարեկ» արական երգեցիկ խումբը, Արամ Խաչատրյան լարային նվագախումբը, քառյակը: Սկիզբը ժ. 14-ին:

Համերգի հովանավորն է Հայաստանի Ռամկավար ազատական կուսակցությունը:

Երվանդ Քոչար թանգարան

Երվանդ Քոչար թանգարանի ցուցասրահում վաղը ժամը 13-ին կբացվի գյումրեցի գեղանկարիչ Սամվել Լանջիկյանի ստեղծագործությունների ցուցահանդեսը, որն այստեղ կհանգրվանի ընդամենը 4 օր:

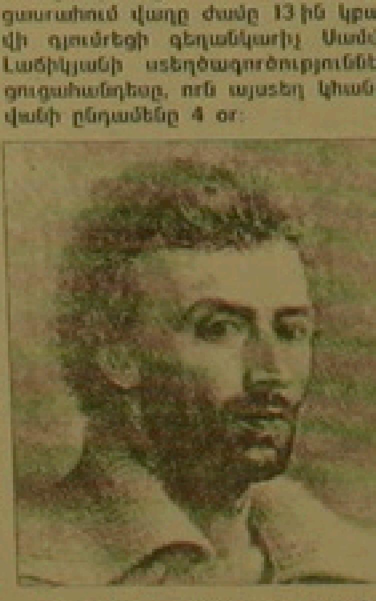

Սամվել Լանջիկյանը ծնվել է Գյումրիում, 1953 թ. ավարտել է Երեւանի ճարտարապետական համալսարանը, գեղարվեստի ինստիտուտը: Այժմ Գյումրիի մանկական գեղարվեստի դպրոցի տնօրենն է:

Կինոյի տուն

«Վերադարձեսը եւ կինոն վասատենի շրջանակներում այսօր Երեւանի կինոտանը կցուցադրվեն ֆրանսիական «Ֆորտի կապտային», «Միմոն Դան բանը», «Լուիս Ֆերնանդես» ֆիլմերը: Սկիզբը՝ ժամը 15-ին:

ԳՐՔԵՐ

«Գրական համալսարանի» հերթական ժողովածուն

Երեւանի համալսարանի հրատարակչության կողմից վերջերս լույս ընծայված հանդեսը 1959 թվականին սկսած «Բանբեր Երեւանի համալսարանի» գրական գեղարվեստական ժողովածուի. 1981-ից «Գրական համալսարան», շարունակությունն է. թվով 8-րդ գիրքը: Այն նվիրված է Երեւանի պետական համալսարանի հիմնադրման

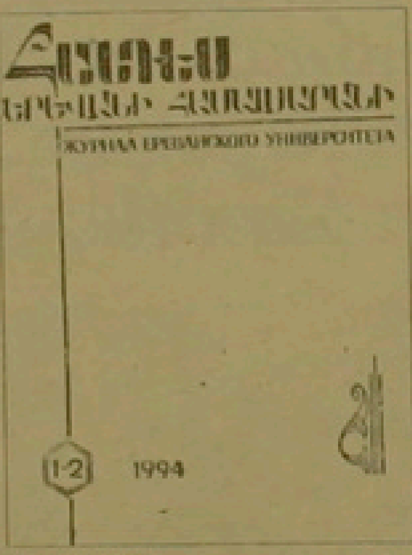

ԲԱՆԲԵՐ
ԵՐԵՎԱՆԻ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ
ЖУРНАЛ ЕРЕВАНСКОГО УНИВЕРСИТЕТА
1-2
1994

75-ամյակին:

Թեեւ փոքր էր հանդեսի տպաքանակը ճնճղուկեր եւ երաշխավորվել հայ նորագույն գրականության ամբիոնի կողմից, սակայն տնտեսական ու հրատարակչական դժվարությունները խոչընդոտեցին տպագրությանը:

Հանդեսի միացյալ համարում տեղ են գտել ներկայումս համալսարանում սովորող եւ դասախոսական անձնակազմի մեջ համախմբված ստեղծագործողների ինքնուրույն ու թարգմանական երկերը: Թեեւ լույս ընծայման ուշացման պատճառով բացառությամբ տպագրվել են նաեւ այնպիսի հեղինակներ, որոնք համալսարանն ավարտել են տարիներ առաջ: Սակայն նրանք ուսանողական տարիներին իրենց գործուն մասնակցությունն են ցուցաբերել ժողովածուի պատրաստման աշխատանքներին, եւ խմբագրությունը չմերժելով նրանց տպագրել է այդ գործերը:

Գրքում ամփոփված գործերը հիմնականում բնորոշված են մեծ բծախնդրությամբ, բեեւ չի անտեսվել նաեւ այն հանգամանքը, որ հեղինակները հիմնականում ստեղծագործական առաջին քայլերը կատարող ուսանողներ են:

Հանդեսը բաղկացած է չորս «Չափածո», «Արձակ», «Թարգմանություններ» եւ «Բանասիրություն» բաժիններից: Թարգմանությունների ծավալուն բաժնում ներկայացված գործերը հայերենով տպագրվում են առաջին անգամ: Չնայած դրան, թարգմանություններն արված են ճաշակով, այլեւ են բնկնում մասնագիտան բարձրությամբ ու արտահայտչականությամբ: Առանձին հետաքրքրություն է ներկայացնում գրքի «Բանասիրության» բաժինը, որտեղ առանձնահատուկ տեղ է հատկացված գրախոսություններին: Բաժնում տեղ են գտել ինչպես հայ, այնպես էլ օտարազգի ստեղծագործողներ:

ՆԵԼԼԻ ՍԱՀԱԿՅԱՆ

ԳՐՈՂՆԵՐԻ ՏՈՒՆ

«Ողիսականը» շարունակվում է

Երեկ գրողների տանը, բարոնուհի Քոկսի եւ հեղինակի ներկայությամբ կայացավ Բակուր Կարապետյանի «Անգլուհու արցախյան ոդիսականը» գրքի շնորհանդեսը: Միջոցառմանը ներկա էին «գրքի երկրորդ հերոս» (Բակուրի բնութագրմամբ)՝ Ջորի Բալայանը, Հայաստանի գրողների միության նորընտիր նախագահ Ռազմիկ Դավոյանը, մշակույթի այլ ծանոթ գործիչներ:

Ելույթ ունեցողները (Բակուր, Դավոյան, Դավիթ Մուրադյան, Լիպարիտ Սարգսյան, Սերո Խանզադյան) նշում էին, որ հայերի համար բարոնուհու անունը նույնման հարազատ է դարձել, որքան Վերֆելի, Նանսենի, Ռոլանի, Լեպսիուսի, մեր ժողովրդի այլ մեծ բարեկամների անունները:

Պատասխան խոսքում, Քերոլայն Քոկսն իր շնորհակալությունը հայտնեց, հատկապես Բակուր Կարապետյանին, նշելով որ սա դեռ իր վերջին այցը չէ Արցախ, եւ որ «ոդիսականը» շարունակելի է:

Ա. Գ.

ՄԱԿ-Ը ՀՐԱՎԻՐՈՒՄ Է ՄՐՑՈՒՅԹԻ

Միացյալ Ազգերի զարգացման ծրագիրն ազգային կառույցների հետ համատեղ նախաձեռնել է մարդկային զարգացման ազգային զեկույցի պատրաստումը: Զեկույցի նպատակն է ներկայացնել մարդկային զարգացման բնութագրերը Հայաստանում եւ ննարկել զարգացման խնդիրները: Զեկույցը ընդգրկելու է ներդիր տեքստեր, որոնք ներկայացնում են Հայաստանն իր առանձնահատկություններով եւ բնորոշ խնդիրներով, ուշագրավ են, հետաքրքիր եւ գրված են սեղմ ժուռնալիստական ոճով: Ներդիրները պատրաստելու նպատակով ՄԱԿ-ի զարգացման ծրագիրը հայտարարում է բաց մրցույթ, որին կարող են մասնակցել բոլոր ցանկացողները: Նախատեսվում է ընդգրկել ներդիրներ հետեւյալ բովանդակությամբ. երկրաշարժը Հայաստանում, պատերազմը Ղարաբաղում, շրջափակումը, փախստականները, ուղեղի եւ աշխատուժի արտահոսքը, սփյուռքը, Սեւանա լճի հիմնահարցերը, էներգետիկ ճգնաժամը, աղքատությունը Հայաստանում, կանանց սոցիալական պաշտպանվածությունը, կանանց առողջության նկարագիրը, կանայք տնտեսությունում, կանանց կրթությունը, կանայք հասարակական կյանքում, աշխատող կանայք: Մրցույթի մասնակիցները խրախուսվում են ընտրել նաեւ այլ թեմաներ պատմական, մշակութային եւ այլն, որոնք լավագույն կերպով կներկայացնեն Հայաստանը: Մեկ ներդիրի տեքստի ծավալը չպետք է գերազանցի 500 բառը: ՄԱԿ-ի զարգացման ծրագիրն իրավունք է վերապահում խմբագրել/կրճատել ներկայացված տեքստերը: Զեկույցում տպագրված լավագույն տեքստերի հեղինակները կվարձատրվեն 50-ից 100 ԱՄՆ դոլար: Համակարգչով տպագրված տեքստերն ընդունվում են աշխատանքային ժամերին ՄԱԿ-ի Հայաստանի գրասենյակում մինչեւ ս. թ. դեկտեմբերի 25-ը:

digitised by A.R.A.R.@

Մարզական

ՇԱԽՄԱՏԱՅԻՆ ՕԼԻՄՊԻԱԴԱ

?? Տղամարդկանց հավաքականի ցավալի պարտությունը

Կանանց հավաքականի համոզիչ հաղթանակը անգլուհիների նկատմամբ

Մոսկվայում ընթացող շախմատային համաշխարհային օլիմպիադայի 5-րդ տուրում Հայաստանի տղամարդկանց հավաքականն ամենալարված մրցեց Ուկրաինայի թիմի հետ: Հավանական է, որ երկու հավաքականներն էլ մրցանակային տեղերի հավակնորդներ են, և նրանց մրցավեճն սկզբունքային նշանակություն ուներ: Ցավոք, սակայն, առաջ Հայաստանի հավաքականի առաջատար Ռաֆայել Վահանյանը, որը խաղում էր Վասիլի Իվանչուկի հետ, երկրորդ անգամ պարտվեց սպիտակ խաղաքարերով և անհաջողության անձնատուր եղավ: Վլադիմիր Հակոբյանը ոչ-ոչի խաղաց Վլադիմիր Մալանյուկի հետ: Խաղաղ ավարտ գրանցվեց նաև Օլեգ Ռոմանիշին-Աշոտ Անաստասյան պարտիայում: Արտաշես Մինասյանը զիջեց Ֆրոլովին: Հայաստանի հավաքականն օլիմպիադայում առաջին պարտությունը կրեց (1-3): Ուկրաինայի հավաքականը, միավորներով հավասարվելով Ռուսաստանի առաջին հավաքականին, ծավալ առաջատարների շարքը: Ռուսաստանի առաջին ընտրանին, որը խաղում է աշխարհի չեմպիոն Գարի Կասպարովի գլխավորությամբ, համառ պայքարում 2,5-1,5 հաշվով առավելության հասավ Բելառուսի հավաքականի նկատմամբ: Սակայն Կասպարովը չկարողացավ հաղթել մրցակցին: Բորիս Գելֆանդի հետ մրցավեճը խաղաղ ելք ունեցավ: Ռուսաստանի հավաքականին հաղթական միավորներ բերեցին Վլադիմիր Կրամնիկն ու Եվգենի Բարեևը: Միակ պարտությունը կրեց Ռուսաստանի չեմպիոն 18-ամյա Սվիդլերը, որը զիջեց Դիդիշկոյին: 5-րդ տուրում միմյանց հետ հանդիպեցին երկու առաջատարները՝ Ռուսաստանի երկրորդ և Հոլանդիայի հավաքականները: Արագորեն արձանագրվեց ոչ-ոչի 2-2, և վերոհիշյալ թիմերը պահպանեցին առաջատարի իրենց դիրքերը: Այժմ նրանք ունեն 15-ական միավոր: 14,5 միավորով երրորդ տեղում է Լեհաստանի հավաքականը, որը ոչ-ոչի 2-2 հաշվով ավարտեց հանդիպումը Իսպանիայի հավաքականի հետ: 14-ական միավոր են վաստակել Ռուսաստանի առաջին, Ուկրաինայի, Իսլանդիայի, Արգենտինայի, Չինաստանի և Հարավսլավիայի հավաքականները: Վերջինս 5-րդ տուրում նույնպես 2-2 հաշվով ավարտեց հանդիպումը Իսրայելի թիմի հետ: Իսրայելի հավաքականը, որը կազմավորված է նախկին ԽՍՀՄ անվանի շախմատիստներով, վաստակել է 13,5 միավոր: 13 միավոր ունի Բելառուսի հավաքականը: Հայաստանի թիմը 12 միավորով բաժանում է 32-40-րդ տեղերը:

Կանանց մրցաշարի 5-րդ տուրում երկու առաջատարներից մեկը՝ Հունգարիայի հավաքականը, որի կազմում հանդես են գալիս հանրահայտ Պոլգար քույրերը, ոչ-ոչի խաղաց (1,5-1,5) Ուկրաինայի հավաքականի հետ: Դա հնարավորություն տվեց ոչ պակաս ուժեղ կազմ ունեցող Վրաստանի հավաքականին, որը 2,5-0,5 հաշվով հաղթեց Հարավսլավիայի հավաքականին, ստանձնել միանձնյա առաջատարի դերը: Վրաստանի հավաքականը 15 հնարավորից ունի 13 միավոր: Հունգարիայի հավաքականի արդյունքն է 12 միավոր: 11-ական միավոր են վաստակել Ռուսաստանի 2-րդ, Չինաստանի, Իսրայելի հավաքականները: Ուրախալի է, որ առաջատարներին հետապնդողների թվում է նաև Հայաստանի կանանց հավաքականը, որը չնայած 4-րդ տուրում կրած պարտության Վրաստանի հավաքականից, սակայն 5-րդ տուրում 2,5-0,5 հաշվով համոզիչ հաղթանակ տարավ Անգլիայի հավաքականի նկատմամբ: Մեր թիմի առաջատար, աշխարհի աղջիկների կրկնակի չեմպիոնուհի Էլինա Դանիելյանը, զոհաբերելով ձին, հաղթական տարավ հանրահայտ գրոսմայստեր Սյուզան Լալիչի նկատմամբ: 2-րդ միավորը Հայաստանի թիմին բերեց Լյուդմիլա Ասլանյանը, որն առավելության հասավ Խոնեսի նկատմամբ: Արուսյակ Գրիգորյանը, հայտնվելով ծանր դրության մեջ, կարողացավ հասնել ոչ-ոչիի: Ուշագրավ է, որ օլիմպիադայում հանդես եկող շախմատիստուհիների մեջ մինչեւ հիմա լավագույն արդյունքը ցույց է տվել Էլինա Դանիելյանը, որը 5 հնարավորից վաստակել է 4 միավոր: Օլիմպիադայում հաջող են հանդես գալիս նաև Ռուսաստանի երկու հավաքականները: 5-րդ տուրում օլիմպիադայի կազմակերպիչների երկրորդ թիմը 2,5-0,5 հաշվով համոզիչ հաղթանակ տարավ ԱՄՆ-ի հավաքականի նկատմամբ, որն ամբողջովին կազմավորված է նախկին ԽՍՀՄ փախստական շախմատիստուհիներից, որոնք արտագաղթել են ԱՄՆ: Այս երկրի հավաքականում հանդես է գալիս նաև ԽՍՀՄ նախկին չեմպիոնուհի, մեր հայրենակից Ախմիլովսկայան: Ռուսաստանի առաջին հավաքականը նույն հաշվով առավելության հասավ Հունաստանի թիմի նկատմամբ:

Մեր պայմանավորվածության համաձայն, շախմատային մեկնաբան Գագիկ Հովհաննիսյանն ամեն օր պետք է «Ազգի» համար մանրամասն լուսաբանի օլիմպիադայի ընթացքը: Որպես կանոն, նա հեռախոսով է հաղորդում տեղեկությունները: Սակայն երեկ հեռախոսային կապը չէր գործում, և մինչեւ հիմա ոչինչ չենք ստացել, այն էլ առաջին հինգ տուրերում Հայաստանի հավաքականների արձանագրած տեխնիկական արդյունքների մասին:

Տղամարդիկ

1-ին տուր

Նոր Զելանդիա-Հայաստան	1-3
Քեր-Լպուտյան	0-1
Դայվ-Անաստասյան	1-0
Լուկեց-Մինասյան	0-1
Սմիթ-Եղիազարյան	0-1

2-րդ տուր

Հայաստան-Բրազիլիա	3-1
Վահանյան-Միլոշ	1-0
Հակոբյան-Սունյենետո	1/2-1/2
Լպուտյան-Վեսկովի	1-0
Մինասյան-Վան Ռիմսդեյկ	1/2-1/2

3-րդ տուր

Վրաստան-Հայաստան	1-3
Ազմայփարաշվիլի-Վահանյան	1/2-1/2
Ջանջղավա-Հակոբյան	0-1
Ստուրուա-Լպուտյան	1/2-1/2
Չայչիկ-Անաստասյան	0-1

4-րդ տուր

Հայաստան-Չինաստան	2-2
Վահանյան-Յե Ձյանգչուան	1/2-1/2
Հակոբյան-Սյու Ձուն	1/2-1/2
Լպուտյան-Վանգ Ձիլի	1/2-1/2
Եղիազարյան-Պենգ Քսիաոմին	1/2-1/2

5-րդ տուր

Հայաստան-Ուկրաինա	1-3
Վահանյան-Իվանչուկ	0-1
Հակոբյան-Մալանյուկ	1/2-1/2
Անաստասյան-Ռոմանիշին	1/2-1/2
Մինասյան-Ֆրոլով	0-1

Կանայք

1-ին տուր

Պուերտո Ռիկո-Հայաստան	0-3
Ռոզա-Դանիելյան	0-1
Մյուրենս-Ասլանյան	0-1
Սանտոսի-Ենգիբարյան	0-1

2-րդ տուր

Հայաստան-Ինդոնեզիա	3-0
Դանիելյան-Բարսենեգ	1-0
Ասլանյան-Մայուզգոնուրեն	1-0
Գրիգորյան-Ռենգահուրոյան	1-0

3-րդ տուր

Լեհաստան-Հայաստան	1,5-1,5
Բրուստման-Դանիելյան	0-1
Դուբրովսկա-Ասլանյան	1/2-1/2
Գուրկովսկա-Գրիգորյան	1-0

4-րդ տուր

Վրաստան-Հայաստան	3-0
Իոսելիանի-Դանիելյան	1-0
Արախամիա-Ասլանյան	1-0
Գուրիելի-Գրիգորյան	1-0

5-րդ տուր

Հայաստան-Անգլիա	2,5-0,5
Դանիելյան-Լալիչ	1-0
Ասլանյան-Խոնես	1-0

Գրիգորյանը հանդիպումն ավարտեց ոչ-ոչի:

ՖՈՒՏԲՈԼ

Եվրոպական ազգային առաջնություններում

Իսպանիա

Այս երկրի առաջնությունում եռիշխանություն է: 19-ական միավոր են վաստակել «Դեպորտիվոն», «Սարագոսան» և Մադրիդի «Ռեալը»: Վերջին տուրում «Ռեալը» Սանտանդերում 1-1 հաշվով ավարտեց հանդիպումը տեղի իր անվանակիցների հետ: Ավելի լուրջ փորձության ենթարկվեց «Դեպորտիվոն», որն արտագնա խաղում մրցում էր Իսպանիայի վերջին 3 առաջնությունների հաղթող «Բարսելոնի» հետ: Կատալոնացիները այդ հանդիպումը նույնպես ավարտեցին ոչ-ոչի 1-1: «Սարագոսան» սեփական հարկի տակ 3-2 հաշվով հաղթեց «Սպորտինգին»:

Իտալիա

Աշխարհում ամենամեծ հետաքրքրություն վայելող այս երկրի առաջնությունում առաջատարը «Պարման» է, որը վաստակել է 27 միավոր: Նրան կրնկակոխ հետապնդում է «Յուվենտուսը», որն առաջատարին զիջում է 1 միավորով: 23 միավորով 3-րդ տեղում է «Ռոման»: Վերջին տուրում «Պարման» 4-0 հաշվով հաղթեց «Բրեշա» թիմին: «Յուվենտուսը» համառ պայքարում 3-2 հաշվով ու տանելով հաղթեց «Ֆիորենտինային»:

ՍՊՈՐՏ+ԲԻԶՆԵՍ

Գովազդային հեղաշրջում մարզական աշխարհում

ԳՐԻԳՈՐ ԱՌԱՔԵԼՅԱՆ,
Վաշինգտոն, Ֆրանսիա

Մինչեւ հիմա մարզադաշտերում կամ այլ վայրերում, ուր անցկացվում են մարզական մրցումներ, դաշտերին, խաղադաշտերի շուրջ, պաստառների վրա զետեղվում են գովազդային բազմաթիվ ծանուցումներ: Բայց այսօր խնդիրն այն է, որ եվրոպական շատ երկրներում ալկոհոլի եւ ծխախոտի գովազդները հեռուստատեսությամբ արգելված են: Օրինակ, «Ֆորմուլա-1»-ի նախկին ամենամեծ հովանավորը՝ «Մարլբորոն», որի գովազդներն առնում էին մրցումների ժամանակ, ստիպված էր հեռանալ մարզական աշխարհից, քանի որ եվրոպական հեռուստադիտողը, որը հեռուստահաղորդումների ժամանակ չի տեսնում է գովազդների նկարահանումների բաժինները եւ անհրաժեշտ ծանուցումները սփռում: Այս նոր գյուտը, որը հեռուստատեսային հեղաշրջում է, առաջին անգամ պետք է օգտագործվի առաջիկա գարնանը ռեգբիի աշխարհի առաջնության ժամանակ: Դա շատ մեծ գյուտ է: Եվրոպայում մարզական միջոցառումների ժամանակ տարեկան գովազդների համար ծախսվում է 15 մլրդ. ֆրանկ: 1989 թվականից, երբ հեռուստատեսությամբ մարզական ծրագրերը սփռվում էին տարեկան 24 հազար ժամ, 1993-ին հասել են 55 հազար ժամի: «Էպ սիսի» հայտնագործության առաջիկա

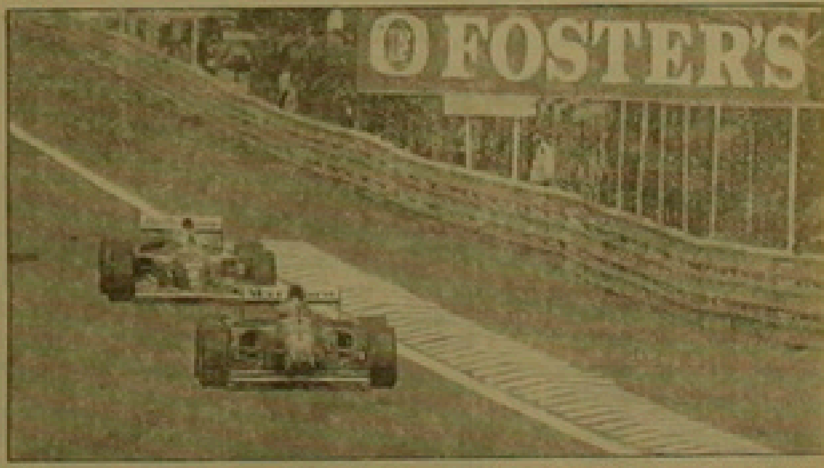

տարբերությունները հարգելով օրենքները, մերժում էին գովազդները: Հարցի բարդությունը կայանում է նրանում, կան երկրներ (այդ թվում ԱՄՆ-ն), որոնցում ծխախոտի եւ ալկոհոլի գովազդն արգելված չէ: Ինչպես վարվել, օրինակ, «Ֆորմուլա-1»-ի կամ մարզական այլ խոշոր միջոցառման հաղորդումների ժամանակ, չէ որ այդ հաղորդումները սփռվում են ոչ միայն Եվրոպայում, այլեւ այն երկրներում, որտեղ ծխախոտի եւ ալկոհոլի գովազդներն արգելված չեն: Ֆրանսիական «Էպ սիսի» ընկերությունը հնարել է մի հաշվարկ, որի գործածումը ավելի հեռուն է գնալու: Օրինակ, ամերիկյան «Ջեներալ մոտորս» ընկերությունը, երբ ցանկանա իր «Շեւրոլեթ» մեքենաները վաճառել միայն Անգլիայում, կարող է պահանջել, որ մարզական միջոցառման ժամանակ գովազդները հեռուստատեսությամբ սփռվեն միայն Անգլիայում: Իսկ գերմանական «Օպել» ավտոընկերությունը կարող է պահանջել, որ իր գովազդները սփռվեն միայն Շվեդիայում: Այնպես որ, այսուհետ պատվերով ամեն ինչ հնարավոր կլինի տեսնել հեռուստացույցին:

22 ԱՌԱՋՆՈՒԹՅՈՒՆ

Ով՝ որքան

4. ՀԱՄ-ԲԻՄԱ (Երևան)՝ 22 (65)

Գեղամ Պետրոսյան՝ 15 (-22), Արա Աբրահամյան՝ 14 (-21), Սերգեյ Գապոյին՝ 1 (-2) Դավիթ Գրիգորյան՝ 28, Հայկ Քաքայան՝ 26, Եղիշե Թադեւոսյան՝ 25, Արմեն Պետիկյան՝ 23 (5), Արկադի Դոխոյան՝ 14 (1), Կարեն Դոխոյան՝ 9, Վաչագան Սարգսյան՝ 4 Ռոման Սիմոնյան՝ 26 (8), Գրիգոր Սկրտչյան՝ 26 (4), Սարգիս Նազարյան՝ 25 (10), Կարեն Սանասարյան՝ 20, Գագիկ Չիլինգարյան՝ 16 (3), Արման Աճեմյան՝ 15, Խաչատուր Ճաղոյան՝ 1 Արմեն Կարապետյան՝ 27 (10), Էդիկ Մեսրոպյան՝ 25 (16), Արսեն Խանամիրյան՝ 18 (5), Արսեն Պալլաքյան՝ 13 (3), Արամայիս Կիրակոսյան՝ 5:

5. «Բանանց» (Կոտայքի շրջ.)՝ 24 (95)

Հայկ Դանիելյան՝ 17 (-43), Գարեգին Նազարյան՝ 8 (-2), +1, Արա Աբրահամյան՝ 4 (-1) Վահրամ Հովհաննիսյան՝ 24 (5), Վահան Արզումանյան՝ 21, Սուրեն Անգրյան՝ 20 (1), Արամ Փարսադանյան՝ 18 (2), Վարդան Խաչատրյան՝ 12 (2) +1 (-7), Վահե Դանիելյան՝ 12, Արման Վարդանյան՝ 8, Պողոս Թելյան՝ 5 (1), Արա Նիզոյան՝ 21 (7), Սամվել Կոստանդյան՝ 20 (11), Արմեն Գյուլբուդաղյանց՝ 17 (3), Տիգրան Սկրտչյան՝ 12 (4), Վահե Թովմասյան՝ 8 (2), Հայկ Չեռլինյան՝ 6 Կարեն Սիմոնյան՝ 24 (12), Արթուր Աբազյան՝ 23 (12), Աշոտ Ավետիսյան՝ 23 (4), Անդրանիկ Հովսեփյան՝ 14 (15), Սամվել Սարգսյան՝ 14 (1), Արամ Ոսկանյան՝ 12 (10), Ալբերտ Աճեմյան՝ 12(3):

6. «Աեւան» (Արարատ)՝ 20 (51)

Գառնիկ Հովհաննիսյան՝ 13 (-19), Աշոտ Ղազարյան՝ 13 (-24) Աբրահամ Աբրահամյան՝ 24, Էդիկ Խաչատրյան՝ 23 (3), Արամ Հայրապետյան՝ 23, Հովսեփ Կարագյոզյան՝ 18, Սուրեն Հարությունյան՝ 17, Արայիկ Մարգարյան՝ 14, Արթուր Համբարձումյան՝ 1 Նորիկ Հոխոյան՝ 25 (4), Սերգեյ Հայրապետյան՝ 24 (7), Կարեն Սարգսյան՝ 21 (2), Գրիգոր Մարտիրոսյան՝ 12, Ղազար Մարգարյան՝ 11, Արշակ Սարգսյան՝ 1, Տիգրան Հովհաննիսյան՝ 24 (8), Մնացական Փանյանյան՝ 23 (23), Էդիկ Մուրադյան՝ 23 (1), Հովհաննես Թումբարյան՝ 15 (3), Անդրանիկ Տեր Սամվելյան՝ 3:

Պատրաստեց
ԱՐՄԵՆ ԵՐԵՄՅԱՆ

Բաժինը վարում է
[illegible]

digitised by A.R.A.R.@

«ՍՈԿՐԱՏ»

ավիատուրիստական ֆիրման

1994 թ. դեկտեմբերի 14-ին հրավիրում է

Երեւան-Վարշավա-Երեւան

ամենօրյա հատուկ չվերթի ՏՈՒ-154 ինքնաթիռով

Ուղեւորները կարող են.

- 3 օր անց վերադառնալ նույն ինքնաթիռով
- Դասվիրել իրենց անհրաժեշտ քանակությամբ ուղեբեռ (30 կգ անվճար)
- Վարշավայում օգտվել հյուրանոցային եւ տրանսպորտային ծառայություններից

Ցանկացողները մինչեւ դեկտեմբերի 10-ը կարող են դիմել.

«Սոկրատ» ավիատուրիստական ֆիրմա՝ «Էրեբունի» հյուրանոց, 440 սենյակ, հեռ. 56 39 73

«Վան» ֆիրմա՝ «Էրեբունի» հյուրանոց, 432 սենյակ ՀՄ թաղ. Րաֆֆու 23, Տոնավ. դիմաց, հեռ. 56 29 58, 77 65 41

«Տարեւ» տուրիստական ֆիրմա՝ «Դվին» հյուրանոց, 2-րդ հարկ, սենյակ 5, հեռ. 53 64 83

«Մարինե» տուրիստական ֆիրմա՝ «Անի» հյուրանոց, 504 սենյակ, հեռ. 59 45 04, 52 92 57

Հայաստանի Հանրապետության Սեփականաշնորհման եւ ապապետականացման պետական հանձնաժողովի հայտարարությունը

Վերլուծելով սեփականաշնորհման գործընթացի ներկա վիճակը եւ արտահայտելով իր խոր անհանգստությունը ստեղծված դրության վերաբերյալ, Հայաստանի Հանրապետության Սեփականաշնորհման եւ ապապետականացման պետական հանձնաժողովը հայտարարում է.

Բազմիցս հախարեկացնելով տնտեսական բարեփոխումների ծրագրին իր նվիրվածության մասին, հանրապետության կառավարությունը գործնականում խոչընդոտում է սեփականաշնորհման գործընթացին, փակելով սեփականաշնորհման եւ ապապետականացման ընդունված ծրագրի կատարումը:

Շահագրգռվածություն ցուցաբերելու հրավեր

Գյուղատնտեսության Նախարարությունը Համաշխարհային բանկի կողմից վարկավորվող Հայաստանի ոռոգման համակարգի վերականգնման ծրագրի իր գրասենյակի միջոցով փնտրում է ինժեներական փորձված խորհրդատուներ եւ ծառայող ընկերություններ ծրագրով նախատեսված ջրանցքների պատվերների, ճնշումային ջրատար խողովակաշարերի, պոմպակայանների եւ խորքային հորերի նախնական եւ բանվորական նախագծերի եւ պայմանագրային փաստաթղթերի պատրաստման համար:

Շահագրգիռ կազմակերպությունները կարող են նախնական որակավորման փաստաթղթերի պատրաստման համար ուղեցույց ստանալ ծրագրի գրասենյակում դեկտեմբերի 7-ից մինչեւ 12-ը, Հանրապետության հրապարակ 2, Գյուղատնտեսության նախարարություն, հ. 108 սենյակ հասցեով:

Նախնական փաստաթղթերը ներկայացնելու վերջին ժամկետը դեկտեմբերի 19-ն է:

Հեռ. 56 34 37, 52 63 85

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ

Երեւան քաղաքի մոտ, Գեսափ գյուղում, վաճառվում է սեփական տուն 600 մետր կից, պատսպարված հողամասով, լողավազան, ամառային սենյակ տանիքում եւ նկուղ: Գինը 7 500 000 դրամ:

Տեղեկությունների համար զանգահարել 484041 եւ 634968

Հ. Պարոնյանի անվան երաժշտական կոմեդիայի թատրոն

Դեկտեմբերի 18-ին, ժամը 15-ին

«Եւ» շաբաթաթերթը ներկայացնում է

ՇՈՈՒ-ԹԱՏՐՈՆ

ԵՒ

ծրագրում՝

ՇՈՈՒ

ՌԱԶՄ «X» թիմ

«DMG CREATION» խումբ

«Լաձս» խումբ

եւ...

Տոմսերը վաճառվում են Հ. Պարոնյանի անվան թատրոնի տոմսարկղերում եւ մետրոյի կայարաններում: Հեռ. 524 564, 587 589, 580 492

ԿՈԲՐԱ

«Կոբրա» ընկերությունն առաջարկում է ցանկացած քանակությամբ վառելանյութի մեծական մատակարարում, այդ թվում

- **սոլյարկա,**
- **բենզին,**
- **յուղ MF-10**

Վառելանյութը առաջարկվում է կանխիկ եւ փոխանցումային եղանակով: Ընկերությունն ապրանքների իրացման գործարքները կազմակերպում է համար առեւտրային ծրագրով, որոնց դեպում գնորդը հնարավորություն ունի.

- վառելանյութը ծեռք բերել շուկայականից 20 տոկոս գածր գնով.
- ունենալ մշտական մատակարար.
- ազատվել տեղափոխման հոգսերից ու ծախսերից:

Հասցեն Բաղրամյան 30

Հեռախոսներ 22-81-86, 22-32-79, 22-02-74

SABERATOURS SEVAN VOYAGES SABERATOURS SEVAN VOYAGES SABERATOURS SEVAN VOYAGES

EREVAN-PARIS-EREVAN

Երեւան, 375010, Հանրապետության փ. 37
հեռ. 52-54-48, 52-85-48
ֆաքս 56-40-30, տելեքս 243147 SEVANSU
SABERATOURS
31 Rue d'Argenteuil 75001 Paris
tél: 42-61-51-13, fax: 42-61-94-53
SEVAN VOYAGES
48, Cours de la Liberté 69003 Lyon
tél: 78-60-13-66, fax: 78-60-92-26

«ՍԱԲԵՐԱՏՈՒՐ-ՍԵՎԱՆԸ» ՍՊԱՍՈՒՄ Է ՁԵԶ

Բավական է դիմել «Երեւան» կինոթատրոնի դիմաց գտնվող

«Սաբերատուր-Սեւան»

ֆիրմային,

եւ մի քանի րոպե անց կունենաք Ֆրանսիայի մայրաքաղաք

Փարիզի

կամ Հոլանդիայի մայրաքաղաք

Ամստերդամի

ավիատոմս,

որտեղից տարբեր ավիաընկերությունների օդանավերով կկարողանաք հասնել աշխարհի ամեն մի քաղաք:

«Շառլ դը Գոլ» (Փարիզ) եւ «Սխիփոլ» (Ամստերդամ) օդանավակայաններում Ձեզ կդիմավորեն «Հայկական ավիաուղիների» ներկայացուցիչները, որոնք կօգնեն լուծելու Ձեր խնդիրները:

A STYLE 581641

«Պարբերական» հրատարակչության տպարան. Երեւան 23, Արշակունյաց 2. Գրանցման թիվ 65. Դասիչ 69149. Պատվեր 1932. Տպաքանակը 5000. Ստորագրված է տպագրության 6. 12. 1994. Գինը 25 դրամ

digitised by A.R.A.R.@